

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунист партиясынын
Тыва област болгаш Кызыл хоорай комитеттеринин,
ажылчы чоннар депутаттарынын област Советинин органы

1925 ЧЫЛЫ
УЛУГ РЕВОЛЮЦИЯНЫҢ
1953
НОЯБРЬ
1
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 214 (2899)
ӨРТЭЭ 20 КОП.

**Коммунистер болгаш комсомолчулар! Беш чыл
панын кууседир болгаш ажыр кууседири дээш, со-
вет улустун чаагай байдалының улам ыңайгы ко-
дурлуушкуну дээш, ССРЭ-ге коммунизмни тур-
гузары дээш демиселчилерниң мурнуку одуругла-
рынга туржуңар!**

(Октябрьның социалист Улут революциясынын 36 чыл оюнга
СЭКП ТН-ның Кыйгырларында)

КОЛХОЗДАРГА ПАРТИЙЖИ УДУРТУЛГАНЫ ЭКИЖИДЕР

Көдээ ажил-агыйның улам ыңай-
гы көдүрлүүшкүнүнүң чаа сорулгал-
лары колхозтарның партия органи-
зацияларының колхозчулар ортузу-
на политиктиг болгаш организацкы
ажылының денелини бедидерни, пар-
тийжи удуртулганы колхоз бүдүрүл-
гезинче чоокшуладарын негеп турар.
СЭКП райкомнары болгаш колхоз-
тарның партия эге организацияла-
ры колхозчуларның бүгү күштерин
болгаш хөренгилерин шимчээшкениге
кирер, көдээ ажил-агыйның улам
ыңайгы көдүрлүүшкүнүнүң програм-
мазын чедишкенини кууседириге
колхозчу массаларны эдертир ужу-
рут.

Областың колхозтарында комму-
нистерниң болгаш комсомолчулар-
ның саны, партия кежигүнү эвес ак-
тивчилерин база мурнакчы колхоз-
чуларын хүрээлени өскөн. Тараа-
чы ажил-агыйларның 95 хуузуун
колхозтарда катышканы, колхозтар-
ның организас, ажил-агый талазы-
биле быжгып турары болза, обла-
стың партия организациясының көдээ
чонун ортузуна партияны органи-
застыг болгаш партия-политикти
ажылының денелиниң бедил турары-
нын көскү херечизи болур.

Эки ажилдыг колхозчу парторга-
низацияларның чаа-чаа чижектери
немежиң турар. Көдээ ажил-агый
артелиниң ажилының бүгү кезекте-
ринче ханылап, ажилды тодаргай
билип удуртушан, Барың-Хемчик
районун «Большевик» колхозу-
нун партия организациясы көскү че-
дишкенин билдире болган.

Од колхозта 34 коммунистер, 108
комсомолчулар бар. Оларның күжү
колхоз бүдүрүлгезин харысалга-
лыг участкаларында таарыштыр тур-
густунган. Коммунистер колхоз бү-
дүрүлгезинин авангардында сана-
тырып турарлар. №1 хову бригада-
зы (бригадир коммунист эш
Ендан-Самбу) агротехниктиг чурум-
нары сагып, тарааның чайгы
ажалгазын экижиткенини түнели-
нде, бо чылын 336 га тарааның
гектар бурузунда 23 центер дү-
жүттү алган. Колхоз мал өстүрери-
ниң планын ажыр куусеткен, мал
ажылының продуктулуун элээн бе-
диктен, тараа культуларында бо
чылын нитизин-биле бедик дүжүттү
алган. Ногаалар болгаш картофель
бүдүрүлгезин өстүрүп турар.

Колхозтарга партияни удуртул-
ганы экижидеринин эң чутула негел-
дери болза, бүгү колхозтарны дур-
жулгалыг хынатыңган, ёзуулгак
сеткилдиг, партияны болгаш ажил-
чы чоннарның херээ дээш бедидерин
удуртукчулар-биле быжыглаары бо-
лур. Партияни директорларын эки
күүседикчилер, мергежилди органи-
зацкылар болгаш билгилг ажил-
дакчылар хамыктың мурнунда че-
дишкенини боттандырып турарлар.

Од дугайын амыдыралды чижек-
тери балыткан турар. Каа-Хем рай-
онун «Большевик» колхозу чоокка
чедир-ле хождангай ажил-агый-
ларның бирээзи турган. Оон дарга-
зынга эш Паздерин кирген соонда
артелини ажилы экижин эгелтэн.
Од ам областың эң мурнакчы, кол-
хозтарын бирээзи апарган, бо чы-
лын күрүнө мурнуна хүлээлгелерин
бүрүн куусеткен, а колхозчулар-
ның орулгазы өскөн, амыдыралы
чаагайжаан.

Октябрь мурнуу чарының чарыгы

Хүлээлге хуусаа бетинде
куустинге
НОВОШАХТИНСК (Ростов обла-
ста). «Западная капитальная»
шахтаның дагжылары улуг чедиши-
кенини бедил алганнар. Октябрь му-
рнуу чарының чарыгыне кирип
тура олар бо чылын пландан даш-
каар 45 муң тонна эки шынарлыг
хөмүрүн бээр деп хүлээнгенер.
График ёзууга таарымчалыг ажил
коллективне ол хүлээлгени хуусаа
бетинде кууседир арганы берген.
Чылын эгезинден бээр, ам план-
дан дашкаар 50 муң тонна хире эки
шынарлыг хөмүрүн каскан.

Комбайнарга моторлар
ГОРЬКИИ. Молотов аттыг авто-
мобиль заводунун комбайн моторла-
ры бүдүрүп чехиниң коллективни
Улуг Октябрьның 36 чыл оюнга тө-
лептиг ужуражыр дээш чарып тур-
арлар. Мотор тудугчулары ботта-
рының социалистиг хүлээлгелерин
чедишкенини кууседири турарлар.
Октябрьда пландан дашкаар 63
шимчедикчилерни чып доосалар.
Моторларга херектиг артык кезек-
терни график ёзууга кылып турар.

Сөөлү чылдарда колхозтарның
удуртур кадрларын шилип алыр
ажыл Чөөн-Хемчик районда элээн
экижээн. Ында колхозтар даргала-
рының барык шуптузу көдээ ажил-
агыйның дээди азы ортумак тускай
эртемниглерин болуп турар. Тускай
эртемниглерин колхоз бүдүрүлгезин-
че шак ыңчаар чоокшулатканы
районун нити ажил-агыйның кө-
дүрлүүшкүнүгө ажыктыг түнел-
дерин берип турар.

Артель баштаар чериниң ажил-
чорудулгазын контролдаар эргени
СЭКП Уставы колхозтун партия
организациясына тывыскан. Ол
болза, колхозтун нити ажилы дээш
партия организациясының ролон
болгаш харысалгазын улам бедит-
кен. Партия организациясы кон-
тролдаар эргени ёзууга колхоз
бүдүрүлгезинин байдалын бодуну
хуралдарына үргүлчү чугаалажы-
ры, ажил-агыйның адырларына
хыналдалары чорудары, четпестер-
ни илередири, илерээн четпестерин
узуткаар талазы-биле шиптирлиг
ажылдары чорудары чутула.

Колхозтар ажилына чедишкени-
н ында партия организациялары-
ның масса ортузуна кижиздилгелиг
ажылының денелинде хамаржыр.
Партия организацияларын партия-
политиктиг ажилды ажил-агый
сорулгаларын чогур үезинде шиптир-
лээри-биле холбаштырар херек.

Көдээ ажил-агыйның улам ыңай
хөгжүдеринин сорулгалары колхоз
бүдүрүлгезинге мергежилди кадр-
ларлыг болурун негеп турар. Пар-
тия организациялары бригадирлер-
ни, фермалар эргелекчилерин, тускай
эртемниглерин белеткээринге бол-
гаш кижиздилеринге улуг кичээң-
гени салыр, чер болгаш мал ажилы-
ның мастерлеринге даянып ажил-
даар ужурут.

Социалистиг чарышты колхоз бү-
дүрүлгезинге калбартышан, ында
ажылдан турар коммунистерниң
авангардының ролун бедидери чуту-
ла сорулга. Колхозтун партия органи-
зациясы артелиниң нити ажилы
партияны болгаш чазактын негел-
делерини денелинге тургун дээш
колхозчу массаларның политиктиг
удуртукчузу болгаш организацкызы
болур ролон херек кырында эки
ажыл-биле шыныктырган турар хү-
лээлгелиг.

СЭКП райкомнарының талазын-
дан колхозтарны удуртур турарында
улуг четпестер бар. Партияны Чаа-
Хөл райкомунун секретарылары хүн
дургузунда районун бүгү колхоз-
тарын машиналыг эргий хал тургу-
лаан чижектер бар. Колхозтарны
шак ыңчаар эренгей болгаш кыры-
биле удуртур практиккадан адырлар
үе ам келген. Көдээ ажил-агыйны
эки билип удуртурун, колхоз удур-
тулгазында ээ-харысалга чок чо-
руту узуткаарын бүгү партияни
удуртукчулардан СЭКП ТН-ның
сентябрь Пленуму негезэн.

СЭКП-ниң районнар комитеттери
болгаш колхозтарның партия эге ор-
ганизациялары бистин чуртувууска
көдээ ажил-агый продуктуларының
элбикшилин тургузар дээш демисел-
ге боттарының организацкызы улуг
ролон көргүзүп шыдаарлар.

Материалдарны камнаары дээш
демисел цехте чоруп турар. Хөй-хөй
бригадалар бот орулга-чарылга-биле
ажылдап турар. Чылдың эгезинден
бээр материалдарны болгаш херек-
селдерни камныг чарыгдап келгени-
ни ачызы-биле 314 муң рубльди
камнап алган.

Пес аргыкчылары шуптузу нор-
маларын ажыр кууседири турарлар
ИВАНОВО. Ивановонун Фролов
аттыг шоккар бөстөр комбинатының
пес аргыкчылары байырлап мурнуу
чарынын күш-ажылчы элчээнде
улуг көдүрлүүшкүн-биле ажилдап
турарлар. 10 айлар болгаш үш не-
дель иштинде пес фабриказының
коллективни пландан дашкаар плик-
хеп кылып бедик сорттук миллион
метр пестерни кылып үндүргөн.
Квартал программазына немей ам-
да 100 муң метрни бээр деп шипти-
рилдэн.

Чылдың эгезинден бээр продук-
цияның бот-үнезин пландан даш-
каар чийгедип турганының хараазы-
биле 1600 муң ажыр рубльди фаб-
рика камнап алган. (СЭТА).

Аш-чемнин 300 чаа бүдүрүлгелери

РСФСР-ниң хоорайларының бол-
гаш районнарының төптөринде аш-
чемнин үш чүс ажыр бүдүрүлгелери
болгаш цехтери тутунуп турар.
Оларның 150 кирези оо чылын
ажылгалга кирер. Чаа бүдүрүлгелер
дыка хөй колбаса кылыгларын, ча-
лаа болгаш хооткан сүттерин, сар-
жагы, быштактарны, кургаткан
ногааларны болгаш картофельди,
конфеттерни, шоколадтарны, хлеб-
булка кылыгларын бүдүрүп үндү-
рер.

СЭТА-ның корреспонденти-биле
беседазыга РСФСР-ниң Аш-чем
барааннар улутпурунун министрст-
воузуун коллегия кежигүнү эш Ло-
бановскийни чугаалааны болза:
— Чыл эгезинден бээр Тамбов,
Брянск, Чита областтарга, Татарияга
болгаш Чувашияга саржа болгаш
сүт болбаазырадыр 19 заводтарны
ажылгалга кирген. Астраханьның
сүт заводу чаа дериг-херекселдер-
биле хандырткан. Сүт продукту-
ларын бүдүрүп кылырын талазы-
биле база 21 заводтарны ноябрьда
болгаш декабрьда ажилгал эгелээр.
Курск, Воронеж, Смоленск, Сталин-
град болгаш өске-даа чамдык обла-
старда үнүш үзүмүн заводтарын
эле чарып турар болгаш калбар-
тып турар.

Чоокку үеде Смоленскте, Орёлга,
Ижевскте, Йошкар-Олага колбаса
цехтерин ажилгалга кирер. Ново-
сибирскте, Мурманскда болгаш
өске-даа хоорайларда чаа хлеб за-
водтарын тудуп, эрги заводтарны
калбартып турар.

(СЭТА).

Байырлап мурнунуң базарлары

НАЛЬЧИК. Октябрь 28-те мында
байырлап мурнунуң базарлары
ажытыңган. Ында Кабардин АССР-
ниң, Ставрополь крайның, Грузия-
ның, Дагестаның колхозтары бол-
гаш колхозчулары киржип турар-
лар. Базарларда эгити, далганын,
дирги куштарны болгаш куш эytte-
рин, үнүш үзүн, ары чигирин, кат-
чимистерни, картофельди, ногаалар-
ны, арагаларны, сүт продуктуларын
садыглап турар. Эрткен чылдың бо
үезинге деңизерге продуктуларын
өрткелери ортумаа-биле 20—30 хуу
чингезэн.

(СЭТА).

Байырлап бетинде доозар дээш

ХАНДАГАЙТЫ. (Радио-биле).
Өвүр районун «Совет Тываның 5
чыл ою» колхоз октябрь 27-ге чедир
хой, өшкүнүң 20, инектин 9 эрги
кажааларының септегезин болгаш
11 типовой кажааларны кышка
удур дерип белеткээш, кыштагларда
55 тонна өдөкти болуп база 90 тон-
на ажыр сизгени белеткеп алган.
Оон иштинде колхозтун мурнакчы
малчынары эштер Кашык-оол,
Маадыр-оол, Элбек болгаш Дадар-
оол олар кыштаг септегезинге ооза
кызымак ажилдааннар. База ботта-
рының күжү-биле 28 тонна сизгени
кыштагларында белеткеп алганнар.
Кыштаг септегелеринде чедиши-
кенини быжылгал, мал кажаалары-
нын бүгү белеткеп ажилдарын
байырлап бетинде доозар сорулга-
биле малчынар ортузуна партия-
ның политик-кижиздилгелиг ажил-
ны күштелдирип, 6 агитаторларны
быжылгал тургускан.

Чылгычының белеткели

Улуг-Хем районун Арыг-Үзүнде
«УТКА 25 чыл ою» совхозтун улуг
чылгычы эш Т. Сюрючуп совхоз-
тун чылгы мал ажилына үр чыл-
дарда ажилдап, чылгы малды кы-
жын, чайын таарыштыр олардадыр
талазы-биле дуржулгалыг чылгычы-
зынын бирээзи болуп турар.
Бо чайын эш Сюрючуп чыл-
гызын өттүгү тайгаларга семртип
чайлааны-биле чылгынын денгели
семис болуп турар.

Ам эш Сюрючуп чылгызын Ке-
гелгид болгаш Аргалыктыг хову-
ларына кыштадыры-биле белетке-
нип турар. Совхозтун нити чылгы
малы кадарар ажилда өске-даа

Совет Эвилелинде

Россияга бир дугаар үндезилетинип тургустунган болгаш деле-
гейде бир дугаар техниктиг дээди өөредилге черлеринин бирээзи
болур—Даг училищези (амгы Ленинградтың даг институту) 1953
чылдың ноябрь 1-де 180 чыл болган.
Чурукта: амгы үеде Ленинградтың даг институту турар бажын.
Бо бажын XIX вектин эгезинде А. Н. Воронихин тургускан.
Чуруу С. Сергеевтин. СЭТА-ның прессклишези.

Көдээ ажил-агый продуктуларының белеткели болгаш садып алышкыны

УСТЬ-КАМЕНОГОРСК. Бо хүн-
дерде Чөөн Казахстанның херегел
кооперациясының хүлээп алыр
пунктуларына дыка хөй продукту-
лар кирип турар. Колхозчулар анаа
эйти, сүттү, ногааны болгаш өске-
даа чүдүлдерни кирип турарлар.
Кыска хуусаада херегел коопера-
циясы ногааларны болгаш мал чеми-
ниң продукциязын 7 миллион рубль-
ге садып алган. Ол болза, эрткен
чылдыңдан барык-ла ийи катап
хөй болуп турар.

Тудук материалдары, чүжкү маши-
налары, чып тулар бажыннар, пар-
никтиг рамалар болгаш өске-даа ба-
рааннары уткуп садарын организас-
таан. Областың колхозтарына сада-
ры-биле 10 муң кубометр тудук ы-
жын, 200 тонна мадаларны, 600
тонна эки сорттук демирни чоруткан.
Тудук материалдарын көдээ суур-
ларже эрткен бүгү чылдыңдан ал-
ды катап хөйну кирип сөөрткен.

БОРБУИСК. Областың хүлээп
алыр пунктуларына хүнүнүң-не кол-
хозтарын оң-оң автомашиналары
хөй санын ногааларын, картофель-
ди, эйти, сүттү, эжеп дужаап тур-
ар. Мурнакчы колхозтар көдээ
ажыл-агый продуктуларынын артык-
шылын садып алыр белеткелдер ор-
ганизациялары-биле керээни чар-
ганнар.

Садып алышкынар өрткелерин
бедиткен чорук көдээ ажил-агый
продуктуларының садыгашкынын
калбарткан. Чүлге сентябрьда хер-
гел кооперациясы колхозчулардан
эрткен чылдың ол-ла айы-биле дең-
изерге ногааларны 12 катап, эйти
4 катап хөйну садып алган. Обла-
стың 160 ажыр көдээ ажил-агый
артельдери эйт садары-биле, а 120
колхозтары сүт садары-биле керээ
чарганнар.

ЛИСПАЯ (Латвия ССР). Колхоз-
тарын көдээ ажил-агый продукту-
ларына белеткелдер болгаш садып
алышкыны өрткелерин бедиткени-
биле холбаштыр белеткелдер ор-
ганизацияларыне ногаалар болгаш
картофель сөөртүлгези улам-на кө-
вүдүп турар. Көдээ ажил-агый ар-
тельдери октябрьның баштайгы ийи
хонунда эрткен чылдың бо айын-
дан үш катап хөй продуктуларны
херегел кооперациясына дужаа-
ганнар. Районун колхозтары белет-
кеп организацияларына болгаш кү-
рүнеге дужаан продукттарында
1,5 миллион рубльди чаа өрткелер
ёзууга немелде орулга кылдыр ал-
ганнар.

Көдээ ажил-агый артельдери
чүлге сентябрьда болгаш октябрьда
продуктуларын сааргаш алган ак-
шазына «Кузбасс» деп үрезин кур-
гадыкчыларын, локомобильдерни,
силос кезикчилерин, мал чеми шы-
лар херекселдерин, а ол ышкаш хат
шимчедикчилерин, арылгакчыларын,
инек саар электрлиг аппаратура-
ларны садып алганнар.

(СЭТА).

Уралдын шахтерларының чедишкени

ЧЕЛЯБИНСК. Октябрь 23-те «Че-
лябинскуголь» комбинаттың дагжы-
лары он айларның программазынын
үлүүнүн сөөлү хөмүр дажын бер-
ген.
Эрткен чылдың денели-биле
алырга, хөмүр даш тывыжы 6,7 хуу
өскөн. Бо чорук машиналарны баш-
карына автоматизацияны техник-
казын ажилгазын экижиткениниң,
хөй күш үнер ажилдарының меха-
низациязын күштелдиргениниң
ачымында чедип алдыңган. Оттулар
чүдүлдү комбайн-биле тывыжы ийи
ажыг катап улгаткан. Хөмүр аш-
тын бот-үнезинин чийгелдизинден
комбинат бо чылын 8,7 миллион
рубльди камналгазын алган. (СЭТА).

Пландан ажыр барааннар

КИЕВ. Октябрь 25-те Киевтин
торгу комбинатының пөс-таавы цехи
бедик шынарлыг 700 метр хире пөс-
тү пландан ажыр кылып үндүргөн.
Москваның Калинин аттыг пөс
аргыр фабриказының бригадир
Серрафим Котованың үлгелерин ёзу-
гаар бүдүрүлгезин курлавырларын
комплексини-биле ажилгаары дээш
чарыш бүдүрүлгедге калбарып тур-
ар. Пөс-таавычылар чыл эгезинден
бээр камнап алган чиг эдинден 8 муң
метр торгуну пландан ажыр белет-
кеп үндүргөн.

Роза Люксембург аттыг трикотаж
фабриказының коллективни бүгү кы-
лыгларын бүдүрүп үндүреринин та-
лазы-биле он айларның планын ху-
саа бетинде куусеткен. (СЭТА).

Колхозтарның суг-биле хандырылгасы

ТБИЛИСИ. Ширакскийниң суг
чок кургаг ховузунда туруп турар
Сабатло көдээ суурунда артезиан
кудундан күштүг фонтан атыгып
үнгөн.
Бо чылын артезиан кудуктарын
Чөөн Грузияның оң-оң суурларында
тургузулаан. 50 ажыр артезиан
болгаш шахталыг кудуктар сүргүн
одаларда база бар. Олар колхоз
мадалыг четчир хөй сугну берип тур-
ар.

Көдээ суурларын суг дамчы-
дышкынынын тудуу калбарып
турар. Сөөлү үш чылдарда суг
дамчыдышкынынын республика-
ның 100 көдээ суурлары алганнар. (СЭТА).

Областа мал кыштагладышкынынга белеткелдер

кадарчылар доктаамал ажилдап,
чылгы малды кадарына үр чыл-
дар иштинде мергежи ажилдап ту-
рарлар.

Совхозтун чылгычылары чылгы
мал кыштагладышкынынга үлгелерлиг
белеткел ажилдарын чорутушан,
«СЭТА»-ниң көдээ ажил-агыйның улам
ыңайгы хөгжүдүр хемчеглер дугайы-
нда СЭКП Төп Комитетинин сен-
тябрь Пленумунун доктаалын амы-
дыралга боттандырыр дээш, чаа-чаа
хүлээлгелерин ап, Октябрьның со-
циалистиг Улут революциясының
36 чыл оюнга чедишкенин ужуражыр
дээш кызымаккай ажил-
дап турарлар.

Кышка белеткел доозулган

Тожу районда «Май 1» колхозтун
ажыл-иши малчынары бодуну
төрөөн колхозуунун нитилештирген
малын кыштын соок айылындан
менди чыл ажырып, оон баш санын
өстүрер болгаш продуктулуун бедил-
дер сорулганы билгеш колхозчу бү-
рүзү кызымаккай ажилдап, малды
кышка белеткелди октябрь 15-те бү-
рүн дооскан.

Нитизи-биле 170 инектин, 80 бы-
зааны болгаш 500 шээр малдын
эрги кажааларын септевишан, чаа
кажааларын немей туткан. Мал че-
мгерер 7 өрээл кажааларын сизге-
каар савазы-биле кады тудуп доос-
кан. Оон-биле чергелештир 40 ажил-
чын аъттарын кажаазын бүрүн бе-
леткээш. Ол ышкаш малчынарның
9 чуртталга бажыннарының септе-
гезин доозуп, ажилгалга кирген.
Колхозчуларын ортузуна агита-

ция-массалыг ажилды калбартып
сорулга-биле партия организациясы
ажыл планын кылгаш, 8 агитатор-
ларны тус-тус турлагларда быжыт-
лаан.

Сталин аттыг колхозта

СУГ-АКСЫ. (Телефон-биле). Суг-
Хөл районун Сталин аттыг колхоз
партияны болгаш чазактын шиптир-
лерин боттандырыр-биле алган
хүлээлгелерин эрестиг кууседири
турар. Ылангыя бо чылын хөйну 22,
инек болгаш бызааларның 9 кажа-
аларының септегезин бүрүн кылган.
База эрги кажааларга немей 4 чаа
улуг кажаалар тударын чогуур ү-
езинде эки шынарлыг дооскан. Оон
иштинде 1200 ажыр хөй, өшкүнүң 2
кажаалары база бар.

Келир чылдың байлактыг дүжүдүн
алыры-биле эки шынарлыг үрезини
уруп белеткээш, оон 60 хуузуун ары-
лап алган. Ол ышкаш күскү чер
андарыгазын агротехниктиг негел-
делеринге дүшүрүр өй-шаанда куу-
сеткен.

Колхозчу малчының дуржулгазы

Малдын өези оон чаш төлүн
менди доруктуруп алырында деп
чүвени Улуг-Хем районда Мичурин
аттыг колхозтун малчыны Донгак
Удугаевниң Комбу медресиди билеп,
ол чаш малдын ажаалда хайгаара-
лыңче кол кичээңгени салып тур-
ар. Оон хары ам 63, назыны ул-
гатса-даа ажилга кызымак база
хынамчалыг талазы-биле аныяк өс-
көн үлгелерлиг, оларны күш-ажыл-
че эвилелдеп турар.

Ирей үш чылдын мурнунда кол-
хозтун нитилештирген малында
257 өшкүлери кадарып малдаары-
на хүлээп алган. Чайгы семир-

тилгени, кышкы оларны чөп ор-
ганизастап, кыштаг турлагларын таар-
ымчалыг тургузарына Д. У. Комбу
кол кичээңгени салып келген.

Колхозчу малчын 1952 чылда тө-
рөөн 164 өшкүленин 287 анайла-
ры, а бо чылын 164 өшкүден 210
анайларны бүрүн өстүрүп алган.
Оон кадарган өшкүлери чыл буру
семис, менди болуп турар. Комбу
ирейни колданында өшкү ам 550
баш ажыр өскөн.

Малды менди кыш ажырап

СЭКП Төп Комитетинин сентябрь
Пленумунун шиптирлеринге сорук
кирген Каа-Хем районун малчы-
нары күш-ажылды бедик көдүр-
лүүшкүнүгө кирип, боттарының
мурнунда турар сорулгаларын ше-
вергин кууседиричче бедиткен хү-
лээлгелерин ап турарлар. «Кызыл
тук» колхозтун малчынары нити-
ниң малдарын тургузу азыраарына
эки белеткенип турар. Инек кадар-
чызы эш И. Хурак эрткен чылын
бодургаларны эки ажаап кыштаг-
латканы-биле чангыс-даа баш чиди

ПРОПАГАНДИСТЕРГЕ БОЛГАШ АГИТАТОРЛАРГА ДУЗАЛАМЧЫ

Октябрьнын социалистиг Улуг революциясынын 36 чыл оюнга

Октябрьнын Улуг революциясындан төрүтүнгөн совет нийтиел болгаш совет күрүне тургузуу бодунун даны амьдыралчызын улам-на көсүзү-биле илередип, коммунизмче бистин дүргөн бурунгаарлаарывыстын болдунар аргаларын тодазы-биле көргүзүп турар үедэ бистин чуртувустун улустары Октябрьнын социалистиг Улуг революциясынын 36 чыл оюн уткуп турар. ССРЭ-нин Дээди Советинин бешки сессиязынын болгаш СЭКП ТК-нын сентябрь Пленумунун доктаалдарын амьдыралга боттадыралы бистин социалистиг күрүневици улам ынай быжыдар, чоңуң чагай байдалын улам бедик көдүрер, бистин чуртувусту эчис сорулгаже—коммунизмнин тиелелгезинче улам чоокшуладар.

Улуг Октябрьнын 36 чыл болган алдарлыг оюн бүгү делегейнин ажилчы чоңнары улустар аразынын дүшкүрүлүг байдалын улам кошпадыр дээш, тайбың дээш, империалистиг дайыннын кыпсыкчаларына улуг чүткүлдүг термелдин байдалында улуг турарлар.

Октябрьнын социалистиг Улуг революциясынын бүгү делегейге төөгүлүг уjur-дузазы болза, кижэ төрелгетинин төөгүзүңгө чаа үениң—капитализмнин бүстүп бадар, социализмнин болгаш коммунизмнин тиелээр үезинин эгезин оон салганна болур. Октябрьнын социалистиг Улуг революциясы Россияга национал колониалдыг дарлалдын кичизин үзе шапкан болгаш бистин чуртувустун бүгү улустарын дарлалдан хостаткан.

Октябрь революциясы национал дарлалдын кичизин чангыс согушкун-биле буза шапкан, улустарнын аразына эрги харылзааларны өскерткен, шаандагы национал өжөөнөшкөк чорукту буза шапкан, улустарнын кады амыдыралчыга болгаш чүглө Россияда эвес, харын Европада даза Азияда хөй национал акы-думаларын бүзүрелин орус пролетариаттын чадал адырынга үдезинин салган. Октябрь революциясы колониал болгаш хамаарылгалыг чурттарга национал-хосталгалыг революцияларын эгезин ажиткан.

Совет улустун баштанчызы болгаш уdurтукчузу болур ролон күөсетпишкан, Коммунисттик партия делегейде бир дугазар Совет социалистиг күрүвени тургузарынче ажилчы чоңнарын бүгү күштерин, чогаадыкчы энергиясын угладырган. Совет эрге-чагырганы быжыдар дээш демиселдин чоруп турган үезинде В. И. Ленин пролетариат диктатуразынын теориясын сайырадыкчы эзу-биле хөгжүткен болгаш байыткан.

Хамааты дайыннын чылдарында интервентилерди болгаш ак-гвардейжилерин чылча шапкан, бистин Төрэй чуртувустун Коммунисттик партияга баштаткан ажилчы чоңнары экономика талазы-биле хожудангай Россияны социалистиг күчүлүг улуг күрүне кылдар хуудуларынче боттарын бүгү күштерин угадырган, кайгамчыктыг улуг тургузукчу ажилды чорудуп турган. Революциянын генийн В. И. Ленин ССРЭ-ге социализмни тургузарынын эртеме үндөйлөткөн программазын бистин партияга болгаш күрүнеге берген. Социализмни тургузарынын ленинчи программазы болза, Коммунисттик партиянын шын удуртулгалынын ачызында, объективтиг экономиктиг хоойлударын билеринге даянган болгаш ажилчы чоңнарын амьдыралчы эрге-ажыктарын хандырып турар оон политиказынын ачызында боттанган. Чер бөмбүрээнин улустарынын аразында эң баштай совет улус социалистиг нийтиелди тургузарынын ис баспаан берге оруктарын эрткен. ССРЭ-де социализмни бүгү делегейге төөгүлүг тиелелгезин Совет Конституцияда хоойлудуп быжыгалаан.

Октябрьнын тиелелгезинин түнөөлүндө бистин чуртувуска тургузуган нийтиел болгаш күрүне тургузууну күштүг болгаш амьдыралчы чоруну улуг шылгалдазы болза, Ада-чуртун Улуг дайыны болган. Совет улус болгаш оон чепсектиг күштери бистин Төрэй чуртувустун хосталгалыг болгаш хамаарышпас чорун камгалар алган, Европанын болгаш Азиянын улустарын фашистиг кулданчышкынын айымылдан хостаан болгаш делегейин культуразына база шылгалдазын камгалар алган. Делегейин ийи дугазар дайынына социализмни фашизмдин ашкан тиелелгезинин түнөөлүндө капиталистиг системадан Европанын болгаш Азиянын элээн каш

чурттары адырылган, социализмни болгаш демократиянын күштери өзүп быжыккан, империализмни болгаш реакциянын туруштары кошпаан.

Дайын сөөлүндөгү чылдарда совет кижилер дайыннын таварыштырган аар балыгларын кажан-даа көстүп көрбөзүн кыска хуусаада экиртип, улус ажил-агыйын катат тургускан болгаш совет экономиканын, техникалык база культуранын бүгү адырларын дыка бурунгаарладып хөгжүткен.

Бистин чуртувустун болгаш совет улустун амьдыралына а ол ышкы баш бүгү делегейин коммунисттик шимчээшкенин амьдыралына шылгангай болушкун болза, Совет Эвилелинин Коммунисттик партиясынын XIX съезди болган, ол съезд бистин партиястын бузулгаш чангыс эвин болгаш сырый катышканын, партиянын болгаш улустун сырый чангыс-эвин, коммунизмнин тиелелгезинге бистин улусту-вусту чедирер дээш партиянын шийтирилги чорун көргүскөн. Съезд совет улустун кайгамчыктыг улуг демиселинин болгаш тиелелгезинин түнөөлүндө үндүргөн, совет нийтиелдин коммунизмче бурунгаарлап улам ынай хөгжүзүрүнүн программанын айтып берген. Съездинин төөгүлүг шийтирилдин күөседиринин херэнтэе кайгамчыктыг улуг чедикшиктерин чедип алгаш, ССРЭ-нин ажилчы чоңнары Улуг Октябрьнын 36 чыл оюнга ужуражып турарлар.

Коммунисттик партия бодунун политиказына совет улустун үндөин эрге-ажыктарын кезээде барымдаалап турар. Партиянын политиказы совет улустун үзүктөл чок өзүп турар материалдыг болгаш культурулг негелдерин максималдыг хандырып бөөрине уланган. Совет нийтиелдин амьдыралчы деннелин бедидер дугайында Коммунисттик партиянын болгаш Совет күрүнеин сагыш салышкынын ССР-нин Дээди Советинин бешки сессиязынын доктаалдары болгаш «ССРЭ-нин көдээ ажил-агыйын улам ынай хөгжүдөр хөмчөгөлөр дугайында» СЭКП ТК-нын сентябрь Пленумунун шийтирилери илергейлеп турар.

Соңгаарладып болбас сорулга болза, бүгү көдээ ажил-агыйын нийти көдүрүшкүңгө болгаш колхозтарын моон сонгаар организас-ажыл-агый талазы-биле быжыгаларына үндөйлөш, —чоокку ийи-үш чылдарда бистин чуртувуска чоңну хандырада аш-чемнин, чиник болгаш чем үлетпүрүн хандырада чиг-эттин элбекшилин тургузарын чедип алыры болуп деп эш Маленков ССРЭ-нин Дээди Советинин бешки сессиязына чугаалаан.

Улустун херегел чүдүлдеринин Сүдүрүлгезин дүргөн бедик көдүрери көдээ ажил-агыйын улам ынайгы хөгжүдүдө-биле сырый холбаалыг. Коммунисттик партиянын удуртулгалы-биле тургузунган болгаш быжыккан социалистиг көдээ ажил-агый күчүлүг индустриалдыг техникага үндөйлөтүлгүп турар болгаш делегейде эң улуг, механизастатанган көдээ ажил-агый болуп турар. Үүрмөк тараачын ажил-агыйнын мурунуга, а ол ышкыш капиталистиг улуг көдээ ажил-агый бүдүрүлгезинин мурунуга бодунун артык күштүг чорун ол маргылаада чокка көргүскөн. Тайбын тургузушкунунда даа чылдарында, дайыннын аар-берге шылгалдарынын-даа чылдарында социалистиг көдээ ажил-агый бодунун амьдыралчы улуг күжүн, чоңу аш-чем-биле, чиник болгаш чем үлетпүрүн чиг-эт-биле улуг хөмчөөлгө хандырып шыдаар аргаларын көргүскөн.

Ындыг болза-даа, көдээ ажил-агый продуктуларын бүдүрүп турарынын амгы деннели чоңун аш-чем продуктуларына, чиник болгаш чем үлетпүрүн—чиг-этке өзүп турар негелдерин долзуу-биле хандырып шыдавайын, көдээ ажил-агыйнын техниктиг чепселгезинге болгаш колхозчу тургузуда салдынган улуг болдунар аргаларга дүүшпей турар.

СЭКП ТК-нын Пленумунун доктаалында көдээ ажил-агыйнын бүгү адырларын хөгжүдүлгезин делегерней программанын берген. Мал ажилын, бирин ээлчегде, нийтинин мал ажилын эң дүргөн көдүреринге онза кичээниги салган. Картофельди болгаш ногааларны өстүрерине улуг кичээниги база салдынган турар. Тараа, техниктиг, үстүг культуруларын продукциянын дыка көвүдөдиринче уланган чугула хөмчөгөлөрнүн пленумун шийтиринде көргөн.

СЭКП ТК-нын Пленумунун шийтирилери болза, нийтинин ажил-

агыйынга бодунун күш-ажылынын түнөөлүндө көвүдөдирде колхозчу кижинин материалдыг сонургалдарын бедидеринче, амы-хуу эрге-ажыктарын нийтинин эрге-ажыктарына чагыртып тургаш, колхозчуларын хуузунда эрге-ажыктарын артыкча бүдүрүлгезин эрге-ажыктары-биле шын дүүштүреринче уланган.

МТС-теринин ажилын үндөини-биле экижидер болгаш көдээ ажил-агыйны механизастаарын күштелдирер талазы-биле хөмчөгөл СЭКП ТК-нын Пленумунун шийтирилери-нде ажилдап кылдынган. МТС-теринин механизастаарын күштелдирер мергежилин бедидер, оларны доктаамал болдулар, МТС-теринин ажилчыларынын, инженер-техниктиг ажилдакчыларынын, агрономдарынын болгаш зоотехниктеринин амьдыралынын деннелин бедидер чорук улуг уjur-дузалыг болуп турар. ССРЭ-нин көдээ ажил-агыйын улам ынай көдүрери—бүгү партиянын, бүгү улустун сонгаарладып болбас херээ. Хоорайларын партия, совет болгаш бүгү-ле хөй-ниити организацйалары ол улуг херектин хажызына артып шыдаас. Ол төөгүлүг сорулганы хоорайнын болгаш көдээнин ажил-ничилеринин чүглө кады күженишкени-биле шийтирилел болур. Көдээ ажил-агыйнын талазы-биле бистин мурунуга турар сорулгаларын чедикшикниги шийтирилээр чорук организацйа болгаш политиказы улуг ажилды негеп турар.

СЭКП ТК-нын сентябрь Пленумунун шийтирилери бүгү совет улус чангыс эп-сеткил-биле чүдүлгүзүп хүлээп алган. Колхозчу тараачынын, МТС-теринин болгаш совхозтарын ажилдакчылары коммунисттик нийтиелди тургузары дээш демиселе шийтирилг уjur-дузалыг ол төөгүлүг документини таныжып хүлээп албышан, бүдүрүлгө улуг чедикшиктерин чедип ал турарлар. Үлетпүрге ажилдап турган дыка хөй комбайнерлар, трактористер, көдээ ажил-агыйнын өске-даа механизастарларын партиянын кыйгырыны эзутар МТС-терге ажилдаары-биле катал чоруп турар. СЭКП ТК-нын сентябрь Пленумунун доктаалын амьдыралга чедикшикниги боттадыралы ажилчыны ангы биле колхозчу тараачынын эвилелин улам ынай быжыгалаар.

Октябрьнын социалистиг Улуг революциясы, капиталистиг кулданган болгаш национал дарлалдын хосталарынын оруун бүгү кижэ төрелгетинче чырыдып берген, тыва улусту национал дарлалдан, яды-туренги болгаш культуру чок чоруткан адырган. Коммунисттик нийтиелди тургузар дээш демисежип турар ССРЭ-нин улустарынын акы-думалыкчы чоңнары бистин Төрэй чуртувустун экономиктиг болгаш культурулг хөгжүдүлгезинин улуг чагайын боттарынын аблазынын чижээден-даа көрүп турар.

Хөй националдыг Совет Эвилелинин акы-думма өг-бүлөзине Тыванын киргенден бээр эрткен тос чылдарын дургузунда акы-думма улустарын, бирги ээлчегде улуг орус улустун кайгамчыктыг улуг дузаламчызынын ачызында Тыванын чурт үлетпүрүнүн нийти продукциясы үш каталган ажит өскөн. Тыванын шахтерлары улуг чедикшиктерин чедип алган. Хөмүр даш тывыжы бистин областа барык-ла 8 катал өскөн. Областың үлетпүр болгаш транспорт херекселерин дыка көвүддөн. Чижээ, автомобиль паркы 1945 чылдан 1952 чылга чедир 11 катал өскөн.

Бистин областын көдээ ажил-агыйына партиянын болгаш казактын көргүзүп турар улуг дузаламчызынын ачызында областын көдээ ажил-агыйында үндөин чаартылгачай болган. 11 МТС, 1 машина-мал ажилынын станциясы организастатынган, улуг септелге механиктиг завод тургустунуп турар. Областын көдээ ажил-агыйына беш чыл дургузунда 100 миллион ажит рубль түнүгү күрүнеин акша-мөңгүн салышкынын кылган. Колхозтар күрүнеден үр хуусалыг чээлге 18 миллион хире рубльди алган. Ам колхозтарда тараачын ажил-агыйларын 95 хуузу катышкан. Колхозтарын организас-ажыл-агый талазы-биле быжыгаларын улуг хөмчөгөлери аалдынган. Колхозтарда тараачын дүжүттү 4—5 катал өскөн. Көшкүн араатарын амьдыралчы сууржун хевиринче шилчилер дугайында улуг ажил чорутунуп турар. Дүүн чаа-ла көжүп чороаа араатар ам чагай тутунган балжынарже кирип, байлактыг, культурулг амьдырал-биле чурттаар арганы ап турарлар.

Областа ажилчы чоңнарын материалдыг байдалы үзүктөл чокка экижип, ажилдын, албан-хаакчытарын боттут ажил төлөвири, колхозчуларын орулгалары өзүп турар. Бистин областын ажилчы чоңнарын культурулг негелдерин хандыра дугайында партия болгаш казак хун-бүрү сагыш салып турар. Ол сагыш салышкынын ылангыя областын дүргөн өзүп турар. Бөлжөдө тодаргай илергейлетинген. Тос чыл дургузунда областын бисажеди 54 миллион рубльден 128 миллион рубль чедир өскөн. Оон 76-дан ажит хуузу кадык камгалалына, улус өөредилгезинге болгаш социал культурулг өске-даа сорулгаларга чарыгдатынуп турар. 1945 чылда область 28 эмчилик турган, 1952 чылда 162 эмчилик апарган. 1950 чылда-ла областын школаларына 1945 чылда турганындан 3,5 катал хөй, дайын мурунда турганындан 9 катал хөй урурлар өөрөшпн турган.

Ажил-агыйын, культураны болгаш совет улустун чагай байдалынын чайгылыш чок көдүрүшкүнү Октябрь революциясынын тиелелгезинин түнөөлүндө тургустунган социалистиг күрүнеин быжыын болгаш амьдыралчызын, буржуаз күрүне-лерден оон деннел чок артык күштүү бүгү делегейге көргүзүп турар.

Бистин Төрэй чуртувус-биле бир дөмөй, улус демократиязын чурттары тайбын тургузукчу күш-ажылда хаара туттунган. Социалисттик лагерин чурттарынын өзүп турар экономиктиг кады ажилдажылгашы болгаш бот-боттарына дузаламчызы оларнын экономиктиг нийти көдүрүшкүнүн хандырып турар.

Совет улустун оруу-биле чорашып, Кыдаттын ажилчы чоңнары улустун революциязына тиелелгени чедип алганнар. Бо хун кыдат улус национал тургузушкунун бүгү талаларында, ажил-агый, политиктиг, культурулг амьдыралга кайгамчыктыг чедикшиктерин чедип ал турар. Эрткен чылдын төңчүзүндө Кыдатка чер реформазы колдуунда доозулган, помещиктерин чер эилээр чорун узутокатынган, феодалдарын—помещиктерин ангызы чок кылдынган. Көдээ күш-ажыл ш-телгелеринин бөлүктөрүн болгаш кооперативтерин тургузары дээш массалыг шимчээшкни калбарган. Национал тургузушкунун бүгү талаларына кыдат улустун чедип алган кайгамчыктыг чедикшиктерин Кыдатка Совет Эвилелинин көргүзүп турар улуг дузаламчызы-биле чарылбас холбаалыг. Совет казак Кыдат Улус Республиканын 141 улуг үлетпүр бүдүрүлгө черлерин тударына дузалап турар. Совет техника-ны болгаш бистин муракчы дуржуглавысты өөрөшп шигээдип алып чорук Кыдатка калбарган.

Улус демократиязынын европа чурттары социализмни тургузарынын оруу-биле бузурелдип чоруп турарлар. 1953 чыл—улус демократтыг чурттарын бүдүрүкчү күштеринин күчүлүг хөгжүдүлгезинин чылы болуп турар. Күш-ажылчы тараачынын амьдыралында улуг өскерлишкени болган. Машина-трактор станцияларынын калбак четкизи тургустунган. Күш-ажылчы тараачынын элээн хөй кезин ажил-агыйын коллективтиг чорударынын оруунда кирген.

Тайбын экономиканын хөгжүдүлгезинде улуг чедикшиктерин Герман Демократтыг Республика база чедип алган. ГДР-ден дайын шүүдөлдерин төлөдир чорукту соксадыр, Германияда Совет Эвилелинге хамаарып турган үлетпүр бүдүрүлгелерин ГДР-ге шилчилеп бээр болгаш чээлдерин тыпсар база өске-даа дузаламчыны көргүзөр дугайында Совет казактын шийтирил чуртта улуг өөрүшкүнү хайыдырып үндүргөн.

Ада-чуртун дайыннын аар-берге байдалдары турзажог, Кореянын Улус-Демократтыг Республикасы улус ажил-агыйын хөгжүдүлгезинге улуг чедикшиктерин чедип алган. 1952 чылда үлетпүр продукциязынын нийти хөмчөөлү мурунку чылдындан 19 хуу, тараа культуруларын нийти дүжүдү—13 хуу өскөн. Америк интервентилерин үргөдзүн улус ажил-агыйын болгаш культураны маадрыгы корей улус ам чедикшикниги катат тургузуп турар. Бо тургузукчу ажилга корей улус Совет Эвилелинден болгаш улус демократиязынын чурттарында үнел четпес дузаламчыны ап турар. Кореянын ажил-агыйын катат тургузарына бир миллиард рубльди

дузалаар дугайында Совет казактын шийтирил болгаш КУДР-нын улус ажил-агыйын катат тургузарына Совет Эвилелинин көргүзөр дузаламчынын дугайында совет-корей дугуржулганы корей улус ханы сеткил ханышкыны-биле уткаан.

Коммунисттик партия болгаш Совет казак бодунун даштыкы политиказына социалистиг болгаш капиталистиг ийи системаларын үр үедө кожа-хөлбөө туруп, тайбын чаржыл болурунун дугайында ленинчилесталин айтгышкынын барымдаалап турар. Бистер амгы үедө сонургалдыг талаларын бот-боттарынын дугурушканына үндөйлөш, тайбын арга-биле шийтириленин болбас маргылаалыг азы шийтириленин эң ындыг айтгыры чок деп көрүп турушта быжы-биле туруп турар бис.

Тайбын быжыгаларынын эрге-ажыктары дээш Совет казак өске чурттар-биле экономиктиг харылзааларын калбартырын, сзылгылы быжыг харылзааны тургузарынын политиказын чорудуп турар. Улус демократиязынын бүгү чурттары-биле акы-думма найыралды болгаш сырый кады ажилдажылганы улам ынай быжыдары анаа бирги чергенин уjur-дузалыг болуп турар.

Тайбын дээш Совет Эвилелинин болгаш бүгү демократтыг лагеринин чүткүлдүг демисели бодунун түнөөлүндө берген. Дайын сөөлүндөгү үедө улустар аразына дыка нарылдан дүшкүрүлүг байдал ам чамдык талалар-биле кошкып турар апарган. Кореяда хан төгүшкүнү соксаан.

Колониал болгаш хамаарылгалыг чурттарда национал-хосталгалыг шимчээшкни дээди чадаже кудурүлгөн.

Капиталистиг чурттарын агрессчи күштери улустар аразында дүшкүрүлүг чоруткун кошкаарын күзөвейн турар. АКШ-тын империалистер Кореяда тайбын чыдылганы үер, корей айтгыры демократтыг шийтирилээр болгаш Ыраккы Чөөн чүккө тайбынын хандыраын моондактаар дээш керан-кызыл шуртуп турар. Муруну Кореяга боттарынын чепсектиг күштерин тудар эргени америк империалистерге берил турар керээни олар хоралакчы Ли Сын Ман-биле чарганнар.

Герман улустун күзөл-соруунга чорүштүр империалистер Германиянын чарылдырыныч, Барыны Германиянын Европанын төвүнге дайын айымылны оода болдураарыч уланган политиказын үргүлчүлөп турарлар.

Капиталдын чурттарында эндере чепселенишкни улам-на күштелдип турар. Агрессчи күштер болза, маргылаалыг болгаш шийтириленин мези айтгырларын тайбын арга-биле шийтирилелтерге бүдүрүлгенин дайын херегелениге ажилдап турар адырлары кошкы бээр, ындыг болганда, оларнын кончалары кудулай бээр дээш коргуп турарлар.

Эндере чепселенишкни, шериг үлетпүрүнүн чангыс талалыг хөгжүдүлгө болза, хамаатыларын хереглээр чүдүлдеринин бүдүрүлгезин эзээжедип, үндүрүлгенин көвүдөдип, ажил чокталышкынын өстүрүп, ажилчы чоңнарын амьдырал байдалын дорайтадып турар.

Ажилчы чоңнарын амьдыралчы эрге-ажыктарынче, демократтыг хосталгаларынче империалистерин чурттарын хандышкыны капиталистиг чурттарын ажилчы ангызынын талазында өзүп турар шийтирилг удурларышкына таваржып турар. Амьдыралчы эргелери, национал эрге-ажыктары дээш, тайбын дээш демиселе ажилчы чоңнарын чангыс-эви быжыгып турар.

Тайбын талалакчыларынын организацйа фронтуз чыл бүрүдө өзүп, быжыгып, калбарып турар. Маргылаалыг болгаш шийтириленин мези айтгырларын тайбын арга-биле таарыштырып шийтирилээр дээш Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелин эгезелин улустар аразынын кампанянына эки сеткилдиг бүгү кижилер ам кирип турар.

Ажилчы ангынын өзүп, быжыгып турар чангыс-эвинин күчүлүг көргүзүп болза, чоокта чаа Венага эрткен профвилелдеринин III Бүгү-делегей конгресси болур. Конгресс делегейин профвилел шимчээшканин төөгүзүндө чугула болушкун болгаш улустар аразынын амгы байдалында онза уjur-дузалыг болган. Конгресс болза, делегейин пролетаржы эп-сеткил катыжыш-

кынын идеяларына ажилчы ангынын шийчызын, бүгү делегейге тайбынын камгалаарына оон быжыг шийтириленин көргүскөн.

Дайын сөөлүндөгү үедө тургустунган демократтыг организациялар: бодунун хурээлинен 140 миллион хрээженнерни катыштырган хрээженнерин Бүгү-делегей федерациясы база 88 чурттарын 75 миллион оолдарын болгаш кыстарын катыштырган демократтыг аныяктарын Бүгү-делегей федерациясы—быжыг болгаш үр тайбын дээш улустарын нийти демиселинге улуг рольду ойнал турар.

Миллион-миллион кижилерин тайбын дээш үнү чер бөмбүрээнин бүгү булуңнарында ыткыр чангылашып турар.

Тайбын дээш демисежип турар улустарын муруну одуруунда улуг совет улус чоруп турар. Коммунисттик партиянын удуртулгалы-биле 1917 чылдын Октябрьда социалистиг революциянын тиелелгези тургун төөгүдө эң баштай кижидип үндүргөн совет кижилерге делегейин ажилчы чоңнары магадал-биле, сеткил ханган ылангыш-биле көрүп турар. Коммунисттик нийти-ледди тургузарына Совет Эвилелинин чедип алган улуг чедикшиктерин тайбын, демократия, социализм дээш демиселе бүгү муракчы кижэ төрелгетини сорук кирип турар.

Коммунисттик партияга удуртурган совет улус ам коммунисттик тургузушкунун, социалистиг күрүнеин улам быжыдарынын, социалистиг Төрэй чуртуу оон дайыннарын агрессчи үлгелдиглеринден камгалаарынын, совет кижилерин материалдыг болгаш культурулг негелдерин максималдыг хандыраарынын, совет патриотизмнин, улустарын найыралдын эзуунга, пролетаржы интернационализмни эзуунга ажилчы чоңнарын кижизидеринин база бүгү чурттарын ажилчы чоңнары-биле акы-думма харылзааларын тургузарынын сорулгаларын шийтирилел турар.

Бот-шүгүмүлдө болгаш адаан-ла шүгүмүлдө калбартып тургаш, бистин бүгү ажилында четпестерин шийтирилг чылдадыр, сагыш-оожургаар, салдычак чоруктар-биле демисежип эргежок чугула. Революстүг серемчеледи бедидери бистин моон сонгааргы чедикшиктеринин тон чугула шегелдиз болур.

Буржуаз идеологиянын тергилдээрине ангы талазы-биле үндөин бистин нийтиелде чок-даа болза, буржуаз идеологиянын артышкыны, хуу өңчүзүгү психологиянын болгаш моральдын артышкылары бисте артан. Оон ангыда, бистин нийтиеленис даштыкыда, капиталистиг хурээлешкениден дайыннын идеологиянын үзел бодалдарынын хөөнөринин шуртуп кирип кээр чорундан магадылатынмаан. Ынчанга идеолоттүг ажилдын бүгү участоктарын күштелдирер, совет кижилерин коммунисттик эзуга кижизидеринин ажилын экижидер херек.

Улуг Совет Эвилелинин бүгү улустары-биле кады, тыва областын ажилчы чоңнары областын социалистиг чаартылгаларын боттадырып доозар дээш чүткүлдүг ажилдап турарлар. Кызыл хоорайнын үлетпүр бүдүрүлгелери сентябрьнын нийти продукция үндүреринин планын 107,8 хуу, бараанын продукциянын планын 112,4 хуу күөсеткен. Тос айларын дургузунда хоорайнын үлетпүрү эрткен чылдын ол-ла үезининден 3,9 миллион рубль хөй бараан продукциянын чоңа берген.

Тыванын көдээ ажил-агыйнын ажил-ничилери база улуг чедикшиктерин чедип алган. Тарылга шөлү тос чылдарын иштинде 8 катал өскөн, тараа культуруларын дүжүттү бөдөн. Көдээ ажил-агыйнын механизациясы дыка өскөн, бо күзүн бүгү көдээ ажил-агый культуруларынын 80 ажит хуузу комбайн-биле ажаап алган.

Областын ажилчы чоңнарын эң чугула сорулганы болза, үлетпүрүн көдээ ажил-агыйын улам ынай хөгжүдөр, анаа үндөйлөш чоңун материалдыг амьдырал байдалына бедик көдүрер талазы-биле ССРЭ-нин Дээди Советинин V сессиязын болгаш СЭКП ТК-нын сентябрь Пленумунун салган сорулгаларын күөседирине бүгү күштү салары болур.

Бистин социалистиг Төрэй чуртувустун мөге-күжү, чогаадыкчы күчүзү улуг чагай. Совет нийтиелдин сорук кирикти, организацйа, башкарыкчы күжү—Коммунисттик партиянын марксизм-ленинизмдин улам-на тиелел тургунуун алаанга чоң-беле сырый катышаш, чуртуу коммунизмче бүзүрелдиг алпар чоудур

КӨДЭЭ АЖЫЛ-АГЫЙНЫҢ УЛАМ ЫНАЙГЫ ХӨГЖҮЛДЕЗИ ДЭЭШ

«ССРЭ-нин көдээ ажил-агыйын улам ынай хөгжүдөр хөмчөгдөр дугайында» СЭКП ТК-нын сентябрь Пленумунун доктаалын болгаш анаа дүүштүр ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин болгаш СЭКП Төп Комитетинин сөөлгү үндүргөн шийтирлерин Тес-Хем районун ажилчы чоннары бүгү Совет улус-биле бир дөмөй чангыс эп-сеткилди өөрүшкү-биле хүлээп алган. Ажилчы чоннаарнын материалдык болгаш культурулуг чагай амьдыралын улам бедик деңгелге тургузарынче уланган ол төөгүлү шийтирлерин амьдыралга чедикшигинин боттандыр дээш үзүл-чүткүл, политиктиг болгаш күш-ажылчы көдүр-лүүшкүн өзүп турар.

СЭКП ТК-нын сентябрь Пленумунун доктаалын танышкан колхозчуларын хуралдары 12 кезек черлерге болгулаан. Партиянын район конференциясына келген делегаттар көдээ ажил-агыйны четпек удуртуп турар дугайында СЭКП райкомун, райүжүскөмнү, районун көдээ ажил-агый болгаш белеткелдер эргелелин чидиг шүгүмчүлөгө таварыштырган.

Бо көдээ ажил-агый чылында районун мал, чер ажилынын хөгжүлдөзү улуг жодааашкынын болган. Колхозтарын нийти мал ажилынын продуктулу дөндүн чавыс. Инек бүрүзүндөн сүт саап алырын болгаш хой бүрүзүндөн дүк кырып алырын планы чүгө 50 ажыг хуу күсөтүнгөн. Төрүүр инектерин өстүреринин планы күсөтүмүн. Тараа культураларындан дүжүт ажап алышкынын болгаш картофель, ногаалар тарылгазынын планин арыкта чедир күсөтүмүн.

Малдын азыралы болгаш ажаалгазы ам-даа экиживезен. Мал чөм белеткээринин болгаш мал кажжааларын тударыннын планын күсөтүр талазы-биле Ленин аттыг колхоз (даргазы эш Ензак, партия организациянын секретары эш Чындыгыр). Сталин аттыг колхоз (даргазы эш Чорбаа, партия организациянын секретары эш Дугар-оол) онза четпес ажилдааннар.

Ынчангаш СЭКП ТК-нын сентябрь Пленумунун доктаалында айткан четпестер бистин районга бүрүнү-биле хамаарып дээрзин билдишпаан, СЭКП райком болгаш колхозтарын, МТС-тин партия организациялары районун көдээ ажил-агыйнын моон сонгааргы хөгжүлдөзүнө ол четпестерни катаптавазын, МТС болгаш колхозтар бүдүрүлгезине партияни удуртулганы чокшундадырын практиктиг сорулгаларын боттандыраынче бүгү күженишкенин утландырып турар.

Удуртуп төлөздө билер керек, а билер төлөздө өөренир керек. Ынчангаш сорулгаларны эки-билчи

алыр төлөздө, районун партия, совет болгаш ажил-агый органнын калбак актив СЭКП ТК-нын сентябрь пленумунга эш Н. С. Хрущевтун илетелин болгаш пленумун доктаалын өөренип турар. Олар Пленумунун доктаалын көдээ ажил-агыйнын ажил-ишчилеринге тайылбырлаар ажилдарын калбарткан. Бо талазы-биле 92 агитаторлар доктаамал ажилдап турар.

Районун бүгү колхозчулары көдээ ажил-агыйны улам ынай хөгжүдөрүн ол дайынчы программазын амьдыралга үлегерлиг боттандырар дугайында боттуг хүлээлгелерин ал, ажилдын керек кырында эки түн-лелдерин көргүзүп турарлар. Ленин аттыг колхозтун хойжуларындан эш Данин 490 ажыг баш хойга үш кыштагаларын, эш Саваа 460 ажыг баш хойга ийи кыштагаларын бүрүн белеткеп алгылаан. Калинин аттыг колхозтун малчынары эштер Колашмай, Дежит-оол олар мал кыштагалдышкынынга белеткелди октябрь 1-де доосканнар. Ол колхозтун 2000 баш ажыг малын кыштагалары 4 чаа чылыг кажжаалар ажилдалды кирген.

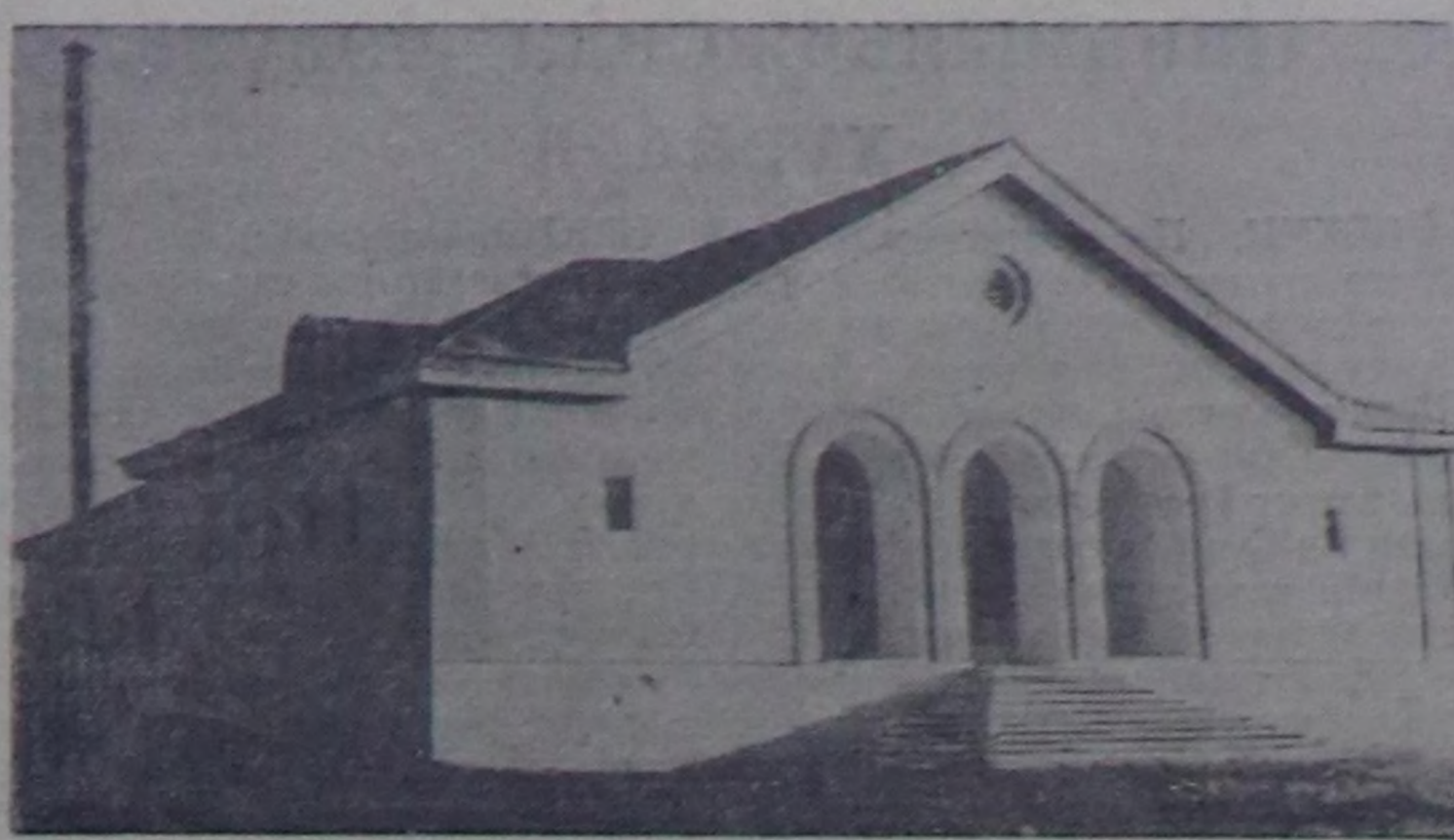
Бо ажил-агый чылы болунуч төнчүзүнчө кел чоруур. Ажил-агый талазы-биле чамдык чедир күсөтүмүнэ онзаалдарын чылыг төнчүзүнчө чедир ыаваыла күсөдирин чедип алыры районун партия, совет, ажил-агый органиацияларынын чугула сорулгазы болур. Ылангыч мал кыштагалдышкынын органиастыг болгаш эки эгелээр, малдын чедир туттумаан 12 чылыг кажжааларын дүргөн тудуп доозар ужурулуг.

1954 чылда районга онаажыр ажил-агыйни сорулгаларын чедикшигини күсөдирин болза, анаа баш бурунгаар эки белеткелдерден хамааржыр. Ындыг төлөздө, келер чылыг чаксы тарылгазынга эки шынарлыг үреинерини уруп алырын боттандырар.

МТС болунуч ажилын үндөзүнчө биле эде тургузар ужурулуг. Тракторларын, комбайннарнын болгаш көдээ ажил-агыйны өске-даа машиналарынын дериг-херекселдерин четкелээр, септелелерни чогуур үезинде бедик шынарлыг доозары, техникаын шимчедикчилери механизатор кадрларын четкелеп белеткээр эи-не чугула сорулга.

Районун партия органиацияны көдээ ажил-агыйны улам ынай хөгжүдөр хөмчөгдөр талазы-биле чаа сорулгаларын, көдөзүнчө ажил-ишчилерин ортузунга партияни органиастыг болгаш партияни-политиктиг ажилдарын экижидер дугайында районун партия конференциянынга коммунистерин берген саналдарын амьдыралга чедикшигинин боттандырып шыдаарынчы бүгү аргалары бар.

О. НАКСЫЛ-ООЛ,
СЭКП Тес-Хем райкомунун секретары.

Кызыл хоорайда чаа чунар бажыннын тудуу доозулган. Ында эр улустун болгаш херээженеринин 2 нийти чунар чери, душтуг 8 номерлер, ванналыг 2 номер, 2 туалет номер, буфет болгаш парикмахерскя бар.

Ук чунар бажын Улуг Октябрын байырлалын таварыштыр ажытынар.

Чуруу С. Феоктистовуу.

УЛУГ-ХЕМ РАЙОНДА „Партиянын XIX съездизин“ колхозта

Ногаа бригадасы
Колхоз бо чылы 31 гектарга ногаа тарылгазын чоруткан. Чагы ажаалданы хынамчалыг болдурганьдан дүжүт дыка чагай болган. Бригадада 36 херээженер бар, олар СЭКП Төп Комитетинин сентябрь Пленумунун доктаалын танышкыш, келер чылын картофель болгаш өске-даа ногаа чүүлдерин улам калбартып, бедик дүжүттү өстүрүп алырын хүлээнип турар.

Кыштагалашкына
Колхоз 4950 ажыг шээр малынын 13 кезек кыштагаларын бүгү септелелерин хынамчалыг дооскан.

Колхозтун шээр малынын кыштагалары Улуг-Хемнин ол чарында, ынчангаш чөч эгелээр бетинде малды кежирип алыры чугула болгашындаи чоокта чаа 3500 ажыг хойну паромнап көжүргөн.

Үрезин арыглаашкыны
Келер чылдын тарылгазынга үрезин уруушкунун колхоз дооскан, амгы үезде оон үнүштүг шынарын бедилери дээш ажилдар калбарып турар. Ховунун бирги бригадасы (бригадир М. Көшкендей) 600 центнер кызылтасты, 270 центнер суланы арыглап алган.

Н. НАМАЙ.

Белеткелге бараанчыдылга

Күрүнге дуjaar көдээ ажил-агый продуктуларындан ангыда, колхозтарын болгаш колхозчуларын ажыр кириген чүүлдеринге бараанчыдылганы Улуг-Хем районун заготживсырьё чери улам калбартып турар. Районун колхозтары ол талазы-биле сөөлгү айнын иштинде безин 834 эш кидис идиктерни, 2 автотомашиналарын болгаш 227 килограмм кидистерни алган.

Чаатыда Киров аттыг, Баян-Колда Димитров аттыг колхозтар пландан ажыр эки шынарлыг дүк дужаагаш, чоокта чаа I—II автомашиналарын алганнар. Районун заготживсырьё конторынын складтарында бараанчыдылга бээр фонду элбекшиктиг тургустунган.

Х. ТЕМБИРЕЛЬ.

Буга казымышкынында

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле).
Улуг-Хем районун Ийи-Талда 8 километр хөмчөзүндү Барыктын чаа бугазын казып турар. Ол, келер чылдын тарылга шөлүгүн 50 ажыг хуузу сугаттыг болдуруп, чагай, эки шынарлыг дүжүттү берип шыдаар.

Ону барымдалаш, Жданов аттыг колхозтун колхозчулары байырлал бетинде ол буганы дүргөн, эки шынарлыг доозар сорулга-биле ара-

зында социалистиг чарышты калбартып, шаапыкан ажилдап турарлар. Оларнын аразында буурул баштыг 75 харлыг коммунист Ирек ирей база-ла эи илдекейлиг ажилдап турар. Ол чүгө илдекейлиг ажилдап турар эвес, харын «олутта олча чок, чылдында чыргал чок»—деп үлегер чугаазы-биле, күш-ажылга онза кызымаа-биле колхозчуларын күш-ажылче сорук кирип турар.

Колхоз тудуунга аныяктарнын ролун бедидер

СЭКП ТК-нын сентябрь Пленуму көдээ ажил-агыйны улам дүргөн хөгжүлдөзүнүн оруктарын айткан. Бистин обласка ол чугула шийтирлер боттандыраынча чуртталга бажынарыннын, мал кажжааларын болгаш культура-амьдыралдын тудугларыннын темпинин күштелдерин канчаар-даа аажок улуг ужур-дузалыг.

Коммунист партиянын болгаш совет чазактын хүн-бүрү көргүзүп турары дузаламчыныга харын кылдыр, тыванын ажилчы чоннары көдээ ажил-агыйны хөгжүдөрүнүн, колхозчу суурларын сайырадырын херээжене улуг күженишкенин үндүрүп турар. Оларнын-биле кады областын комсомолчулары болгаш аныяктары күш-ажылга кызымаккай чоруун илередип, колхоз тудугларында кирип турар.

Колхозтарын тудуг планын чогуур өйүндө күсөдирин чедип алыр дээш партия органиацияларынын, колхоз баштаар черлеринин ажил-чорудулгазынга комсомол органиациялары дузалаар хүлээлгелиг. Бай-Тайга районун «Мурнакчы» колхозта комсомол органиацияны (секретары эш Чүлдүм-оол) тудуг ажилына илдекейлиг кирип келген. Ында тудуг бригаданында 14 аныяк бизанчылар ажилдап турар. Олар шупту боттарынын хүлээнгөн херээж ак сеткилдиг кылып, күш-ажылчы үлегерин көргүзөрин чедип алганнар. Ол чорук бригаданын кежигүннеринин аразында социалистиг чарышты аныяктарнын эгелээни-биле калбартып чорутканында чедип алдыган. Комсомолчу тудугчулар Калдар-оол, Семизек, Бичелек, Арагай олар ажил нормазын хүнүнч-не 130—150 хуу күсөдип турарлар. Комсомолчу Калдар-оолга баштаган аныяктар звенозу брига-

дирге улуг дузаны чедирип турар. Комсомолчуларнын звенозу чоокта чаа пландан дашкаар бир чуртталга бажынын ажилталга кирген. Бригаданын иштинге агитация-массалыг ажилдарын комсомолчулар үргүлчү кылып турар.

Эзин районда «Коммунизмче орук» колхозтун амгы турар чери чоокта чаа-ла эи тайга турган. Ам ында хөй чуртталга бажынары, чеди чыл школазы болгаш өске-даа тудуглар бар апарган. Ону кылырынга комсомолчу Бичик Сарыг-оолга баштаган аныяк тудугчулар улуг күштү салган. Ам аныяк тудугчулар улам кызымаккай ажилдап чаржып турарларнын мурунда чоруп турарлар. Көргүзүп самбыразында комсомолчуларнын аттарынын дужунда 140—150 хуу деп санар бар. Тудугда херээжен уруглар база кирип турар.

Барыын-Хемчик районун «Большевик» колхозта тудуг ажилынын харысааталыг уаастотарында комсомолчулар кирген. Олар стюларлар, бизанчылар, кирээлекчилер болуп ажилдап турар. ВЛКСМ комитеди комсомолчу бүрүзүнүн ажилынын түнелдин көрүп, комсомол хуралына тудуг айтырын чугалажып турар. Тудуг материалдарын белеткээринге комсомолчуларын киришкелгезин, колхозта тудугтун чоруп турарын дугайы хуралга чугалажып көрдүнгөн. Колхозтун тудуг бригаданын бригадир Хомушчу Очур комсомол органиацияны база удуртуп турар.

Ындыг чижектерни хөйну көргүзүп болур. Комсомолчулар болгаш аныяктар колхоз тудуунун чугулазын ханы билгенин үстүндө чижектер херечилээр. Оон-биле кады областын райононында байдал дески эвес, бо чугула херекке четпес кир-

жилгелиг комсомол органиациялары бисте бар дээрзин демдеглээр керек.

СЭКП обкомунун шийтиренин эзу-гаар тудуг бригадаларына областын комсомолчу колхозчуларыннын 35—40 хуузу ажилдаар ужурулуг. Ындыг турбуже тудугда нийтизи-биле 474 комсомолчулар ажилдап турар, ол болза, бүгү комсомолчу колхозчуларыннын чүгө 14 хуузу болур. Кызыл районда чүгө 17, Өвүр-де 12 комсомолчулар тудугда кирип турар.

Тудуг ажилынга комсомолчуларын кириштеринин херээж ВЛКСМ-нин Улуг-Хем райкомун чугулап көрбөз. Ол районун чамдык колхозтары чылдын-на мал кажжаалары тударыннын планын күсөтпейн турар. Ол, комсомол райкомун дүвүрөтпезин-даа. Колхозтарын хөй кезинин тудуг бригадаларында комсомолчулар киришпейн турар. Кышкы үезде безин мал кажжаалары тудар ыш белеткээр комсомол-аныяктар бригадаларын тургуспайн келген. Ындыг чоруктар Барыын-Хемчик, Өвүр, Сүт-Хөл, Кызыл районнарында бар.

Чуртка аш-чөмнүн элбекшилин тургузарынга малдын баш санын өстүрери болгаш оон продуктулуун бедилерин чугула чери ээлээр. Ону боттандырар төлөздө малды чылыг, чырык кажжаалар-биле хандырады дыка ажык-дузалыг. Комсомол органиацияларынын хүлээлгези—мал кажжааларыннын тудунче комсомолчуларын чорудары. анаа аныяктар бригадаларын тургузары болур.

Мал кажжааларын болгаш чуртталга бажынарын тудары-биле кады комсомол органиациялары культуура-амьдырал тудугларын кылырынча онза кичээнгейни салыр, оон эгелекчилери болур хүлээлгелиг. Ам үезде ол херекке кончүг эвезиш кичээнгей салдынып турар. Чижээ, Тес-Хем районун колхозтарында чангыс-даа чунар бажын туттун-

маан. Областын дыка хөй колхозтарында уруглар яслилери чок. Оон уламындан баш уругларлыг аныяк нелер колхоз бүдүрүлгелеринге кирип арга чок болуп турар. Колхозчу аныяктарын өзүп турар культуура-лыг негелделерин хандыраынча клубтар, номчулга бажынары, библиотекалар улуг ролдуу. Оларын тударынга комсомол органиациялары чогуур инициативаны үндүрбейн турар. Барыын-Хемчик районда Ворошилов аттыг колхозтун комсомолчуларын болгаш аныяктарыннын клуб тудуп алыр дээш белеткеп алган ыш материалдары өскээр ажилталыган турда, ВЛКСМ райкомун кандыг-даа хөмчөг алаан.

Культура-амьдыралдын бажынарын тударынга комсомолчуларын болгаш аныяк өскөнеринин инициативанын көдүрери комсомол органиацияларынын чугула сорулгазы болур.

Тудуг ажилынга комсомолчуларын киришкелгезин күштелдирери ам үезде онза негетинип турар. Чоокку үенин иштинде тудугже 400—500 комсомолчуларын чорудар, тудугта хереглээр ыш белеткелерин талазы-биле комсомол-аныяктар бригадаларын колхоз бүрүзүнге тургузар керек. ВЛКСМ райкомнары тудуг бригаданын бүрүзүнге комсомол бөлүктөин органиастаар, оларга эки удурткучуларын тывар ужурулуглар.

Тудугга комсомолчуларын киришкелгезин дугайын комсомол комитеттеринин бюро хуралдарында, пленумнарга, комсомол хуралдарында доктаамал чугалажып турары чугула. ВЛКСМ райкомнарыннын, комсомол эге органиацияларынын сорулгазы болза, тудуг ажилынын теминин дүргөдиринче болгаш оон шынарын бедилеринче комсомолчуларын база аныяктарын мобилиастаары болур.

В. СЕМЕНОВ,
ВЛКСМ обкомунун секретары.

МТС-терге трактор паркларынын септелгезин чогуур өйүндө эгелээр

Коммунист партиянын болгаш Совет чазактын мерген политиканын эчы-хавыязы-биле социалистиг көдээ ажил-агый бүдүрүлгезинин материал-техниктиг базаны чыл бүрү калбарып, быжыгып турар.

Көдээ ажил-агыйда кол сорулга—бүгү көдээ ажил-агый культураларыннын дүжүттүн дыка бедилеринини малыннын баш санын улам ынай өстүрери, оон продуктулуун дыка бедилери, чер ажилынын болгаш мал ажилынын нийти база бразанныг продукциязын көвүдөдир дээш, машина-трактор станцияларынын харысалгазын бедилерин «Машини-трактор станцияларынын ажилын улам ынай экижидер талазы-биле хөмчөгдөрүн дугайында» ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин болгаш СЭКП Төп Комитетинин доктаалында айттып турар.

Амгы үезде МТС-тер ажилдакчыларынын мурунда сонгаарлап болбас сорулга болза, МТС-терини техниктиг базанынын белеткелдин дүргөн доозары, чугула хереглетнер машинанын артык кезектерин, септелге материалдарын болгаш оттуулуга курлавырларын тургузары болур.

Күскү-кышкы үезде машина-трактор станцияларынын мурунда улуг сорулга туруп турар, чүл дизе, тракторларын, комбайннарнын болгаш көдээ ажил-агый машиналарын септээр улуг хөмчөзүндүг ажил онаажып турар. Оларнын септелгезин чогуур өйүндө, бүгү талаалыг белеткел-биле эгелээрден ол ажилдын чедикшигинин болуру хамааржыр деп чүвени практиктиг дуржулга көргүзүп турар. Күскү-кышкы септелге материал-техниктиг базаны, оттуулуга курлавырын болгаш септелге хереглээр артык кезектерин белеткээр талазы-биле Сарыг-Сеп МТС эки белеткененин хыналда илереткен. Септелгенин белеткелдин Бай-Хаак МТС (директору эш Чернов), Шагаан-Арыг МТС (директору эш Гордей), Сүт-Хөл МТС (директору эш Соловьев) дооскан. Күскү-кышкы септелгенин белеткелдин Кызыл МТС (директору эш Моисеев, кол механик эш Кипке), Би-Хем МТС (директору эш Балабанов, кол механик эш Хлопушин), Балгазынын ММС (директору эш Тропичин) кончүт багай чорудуп турар. Бо удурткучулар кышкы септелге машина-трактор паркынын чогуур өйүндө белеткениринге чогуур сагыш салышкынын салбааны-биле тайылбырлатынардыр.

Машина-трактор станциялар октябрь бирээде-ле бо чылдын IV кварталда кылза чогуур септелгенин планын болгаш графикин алган. Ол планда чеже тракторну кайы айда септээрин график эзугаар тодаргай айткан турбуже, мынчага чедир

септелгезинин IV кварталдын планын күсөтпес чорукка чедирип турар.

МТС-терин чамдык удурткучулары эрткен чылдын алдагалдарын база катап кылып турары дыка улуг четпестерин бирээзи болур. Ынчангаш эрткен чылдын алдагалдарын бо чылын болдурбас болгаш ону катаптаанарга шыгыгы хөмчөгүн хүлээдир керек. Чамдык МТС-тер септелгенин акша-хөргөнгизин ажыр чарыктап, ажилдын чоруп турар үезинде планатынча техниктиг септелге чорудар чурумну сагывай турары-биле тракторлар, комбайнар дыка улуг үрелишкениге таваржып турган.

Тракторларын, комбайннарнын, көдээ ажил-агый машиналарынын септелгезинге күш-ажылды чөл органиастаары үстүндө айттынган четпестерин болдурбазыннын бир эи чугула хөмчөзү деп чүвени МТС-тер директорлары болгаш оон кол инженерлер утпас ужурулуг. Ону боттандырада септелгеге кирер үрелген чүүлдерин дайызын шын тургузар болгаш оларын септээрини хуусааларын айтыр.

Бо чылын машина-трактор паркларынын септелгезин чүгө кезектеп септээр арга-биле чорудар. МТС-тер директорлары септелгенин бүдүрүчүлүүн бедилери-биле септелгелерге бүгү талазы-биле таарышкан байдалдарын тургузары эи чугула. Мастерскаяларын цехтери арыг, чылыг болгаш чырык болур ужурулуг. Ажилчын бүрүзүнге чугула хереглетнер херекселдерин болгаш турарларын белеткеп тургускан турар. Септелгенин баштайгы хүнүндө эгелээш-ле социалистиг чарышты цехтер, тус-тус септеки-ажылчынаар аразынга калбартып болгаш оларын көргүзүлгелерин хүн бүрүдө болгаш беш хонуктап көргүзүп самбыраларынга чарлап турар. Чарыштын тилекчилдеринге шийтир кызыл тукучугашты тысып турар. Социалистиг чарыштын хүлээлгезинге бирги ээлгедө-ле септелгенин шынарын эки болгаш кончүт эки кылыры, база септелгенин херекселдерин болгаш материалдарын бөлүктөр бүрүзү камнап алырын айткан турары чугула.

Септелгенин баштайгы хүнүндө эгелээш, катап тургузарыннын болгаш чаарылганын бюрозун органиастап, анаа эзулуг чаарткычыларын эгелекин саналдарын органиастаар, оларын бүдүрүлгеге негтередирин калбартып МТС-терини трактор паркларынын септелгенин эки шынарлыг дүргөн доозар дээш демисел механизаторларын хүндүлүг хүлээлгези болур.

Т. ЗАЙЦЕВ,
Областын көдээ ажил-агый болгаш белеткелдер эргелелин МТС-тер талазы-биле эргеледип начальниги.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Кым буруулугул?

Школа назылыг уругларны өөредилгеге бурун хаара тударыныча, оларнын долу өөредилгелиг болурунче ханы кичээнгейни партия болгаш чазак хүн-бүрү салып турар.

Ындыг турбуже, Сүт-Хөл районун Калинин аттыг колхозта школа назылыг уругларын школаже хаара тудар ажил сула чорутунган. Ол колхозта чамдык колхозчуларын уруглары ам-даа школаже хаара туттунмайн турар: колхозчу Алай-оолду 4-кү класска өөренип уруун, ында сумо Соведи чогуур таладарын көрөш, күрүнө хандырылганынга кирибейн, ада-инин талазында хандырап кылдыр шийтирлеп каарга, ук Анай-оол анаа чылдагааннаш, уруунун өөрениринче шалтык

ужураштырып, оон өөредилгезин сентябрьнын төнчүзүнге чедир үзүп келген.

Ол ышкаш колхозчу Чоодарын ийи уруу база-ла школадан дашкаар арткан. Уругларын ада-илеринин амьдыралын ап көрөгө, оларда уругларын школага өөредип шыдаар аргалары бар болгаш оларга күрүнө хандырылганы негетинерин кандыг-даа фактызы чок болуп турар.

Уругларын школаже бурун хаара тудар талазы-биле амга чедир хөмчөгдөрүн ында удуртуп органныр ап чорутпайн, оожургап олуруп турары окта болбас.

М. ДОКУР-ООЛ.

Мал өстүрер планын күсөтпезин

Колхозтун нийтелиштирген малын баш санын өстүреринге болгаш оон продуктулуун бедилеринге улуг ужур-дузалыг чүве болза, малды эки шынарлыг четчир санын чөмө-биле болгаш чылыг кажжаа-биле хандырады болур.

Бо талазы-биле Тес-Хем районда Калинин аттыг колхозтун баштаар чери нийтелиштирген малды өстүреринин талазы-биле боттуг удуртулганы хандырып шыдаанында колхоз мал өстүреринин планын октябрь 1-ге чедир нийтизи-биле чүгө 95,6 хуу күсөткөн. Мал өстүреринин планынын күсөтпөмөйн турарын кол чылдагааны болза, малды четчир чөм суур-биле болгаш чылыг кажжаа-биле хандыраанын

дан ангыда малдын яны-бүрү хораны ааргылары-биле демиселди кошкаандан хамааржып турар. Эи ылангыч нийтелиштирген малдан бо чылын 507 баш мал яны-бүрү аарыгдан өлгөн, оон иштинде 220 баш чаш мал төдү өлгөн. Оон-биле чергелештир 6 баш мал улус холунда турда ону негеп ал, колхозтун сан үчүдүнгө кирип дээш кандыг-даа хөмчөг албайн турар.

Колхоз бо чылын малга чөм беткээринин ажилын кончүг багай чорудуп, планга удур чүгө 59 хуу күсөткөн, ынчаарга силос салышкынын 85 хуу күсөткөн чорук болза, колхозтун кышка удур белеткелерин багайын херечилеп турар.

К. ЧАМЫЯН.

Улус демократиязынын чурттарында

Кыдат Улус Республиканын экономикаг тургузуушкунунга Совет Эвилелинин дузаламчызынын дугайын кыдат журналда бижип турары

ПЕКИН. Чурттуу экономикаг хөгжүлдээнин херээнге Совет Эвилелинин кыдат улуска акы-дунда дузаламчызынын дугайында чүүлдү «Шишишоуце» журнал бижээн.

Улус ажил-агыйын катап тургузарынын херээнге Совет Эвилели Кыдатка улуг дузаламчыны көргүскени ол чүүлдө чугаалап турар. Чурт экономикагын плангын тургузуушкунунче кирепкенде ол дузаламчы улам калбак хемчээлдиг болуп бар чыдар.

141 улуг үлөтпүр бүдүрүлгелеринин тудуушкунунга болгаш реконструкциязынга Совет Эвилели дузаламчыны амдан эгелеп көргүзүп турарын журнал айтып турар. Ол бүдүрүлгелеринин тудуушкуну болгаш реконструкциягын доостурга Кыдаттын үлөтпүр бүдүрүлгезинин денинели каш-даа катап өзөр.

Хөмүр даш үлөтпүрүнүн талазы-биле Совет Эвилели Хайжоуда ажытыган хөмүр даш казар черинин тудуушкунунга улуг дузаламчыны Кыдатка шагда-ла көргүскөн. Келир үеде Совет Эвилели кыдат улустун элээн каш чаа шахталарын тударына болгаш ажыгалга киририне дузалаар. Оң ачыында хөмүр даш тывыжы 60 хуу өзөр.

Кара металлургия талазы-биле совет тускай эртемнигер кыдат металлургиянын төвү, чурттуу индустриализациязынын сууру апарган Аньшанда эн улуг металлургия комбинатын калбартырына болгаш техника талазы-биле чаарты чепсег-

лээринге дузалажып турарлар. Совет Эвилели Аньшань комбинатын реконструкцияларындыан аныгда. Даеге болгаш Баотоуга металлургия комбинаттарын тударына база дузалаар. Ол бүдүрүлгелеринин ажыгалга кирир чорук металлургия бүдүрүлгезинин хемчээлин 1952 чылдыгына дөмөйлээрге барык дөрт катап улгаттырар арганы бээр.

Кыдатка совет дузаламчы программасында улуг кичээлгэй машина тудууну үлөтпүрүнүн бүдүрүлгелеринин тудуунче болгаш реконструкциягын салдып турар. Кыдаттын язы-буру районнарына машина тудууну оң-он улуг заводтары, автозавод, шарикоподшипниктер заводу, прокат станоктарынын болгаш домна суугуларына хергелер дериглер заводу, электротехниканын болгаш өске-даа чүүлдерин заводтары туттунган турар.

Совет энергетиктер чыгы-биле ажилдаар элээн хөй улуг электростанцияларын тударына болгаш реконструкцияларынга дузалаар. Кыдатка электроэнергия ажыдап алышыкы ол электростанцияларын тудуушкуннары доозулганын соонда эртен чылдыгына дөмөйлээрге, барык үш катап өзөр.

Совет дузаламчынын ол программанын боттанышыкы Кыдаттын индустриализациязынын херээнге чугула базым болур дээрин ол журнал бодунуң чүүлдүнде онзалап демделеп турар.

(СЭТА).

Чехословакиянын улус ажил-агыйынын чедишикени

ПРАГА. 1953 чылдын үшкү кварталында улус ажил-агыйынын планынын күүселээнин дугайында медээни Чехословакиянын күрүенениң статистика эргелели парлаан.

Эртен квартал болза, республиканын көдээ ажил-агыйынын, үлөтпүрүнүн улам ынайгы өзүлдэин болгаш ажилчы чоннарын материалдыг болгаш культуруг денинелин бедишикенин көргүзүп турар деп дынадыда чугаалап турар.

Үшкү кварталда үлөтпүр продукциязынын ниити бүдүрүп үндүрүүшкүнүнүн планы 98 хуу күүсетинген.

1953 чылдын үшкү кварталында үлөтпүр продукциязынын ниити хемчээли 1952 чылдын ол-ла үезинде 11 хуу өскөн. Күш-ажылдын бүдү-

рукчүлүү 8,5 хуу улгаткан, продукциянын бот үези 4 хуу чингэн.

Үшкү кварталда нефть тывыжынын талазы-биле, чөс-хола, кандын хөй сорттарын, электри моторлар, прерсвоатар, баран вагоннары бүдүрүп үндүреринин талазы-биле, а ол ышкыш ачы-чөм продуктуларын болгаш улустун хергелд чүүлдерин бүдүрүп үндүреринин талазы-биле планнар ажыр күүсетинген.

1952 чылга бодаарга бо чылын 87 хуу хөй тарааны комбайн-биле ажа-ап алган. Комбайннын ортумак ажыгалгы чоруу 38 хуу улгаткан.

Транспорттун, харылаанын, тудууну болгаш салгынын ажилчыларын үшкү кварталда дыка чедишикенин чедип алганнар.

(СЭТА).

Венгрияда совет кино-фильмгерге сонургал

БУДАПЕШТ. Совет кино-фильмнерин Венгриянын ажилчы чоннары улуг ынакшыл-биле көрүп турар. Венгр дылче очулдурган «Максимка» деп кино-чурдуктун ийн чартык айнын дургузунда чартык миллион кижи көргөн. «Чажыт ортулук» деп кино-чурдуктун дөрт ай дургузунда 800 муң кижи көргөн. «Дидим кижи-лер» деп кино-чурук театрларда үр үенин иштинде үнүп үргүлчүлөп турар. «Адмирал Ушаков» деп фильм

хөй-хөй көрүкчүлөрн бодунче хаара туруп турар. «Танцылар башкызы» болгаш «Бусгушкун» деп кинолар база чедишикенин үнүп турар.

Эн чоокку үенин иштинде чурттуу экраннарына «Чарылбас өнүктөр», «Джамбул», «Дидимнерин ареназы», «Чук биле Гек», «Ревизор» болгаш өске-даа совет кино-чурктар үнүлээр.

(СЭТА).

Румыниянын КУДР-га дузаламчызы

БУХАРЕСТ. Октябрь 23-те Бухарестте Корей Улус-Демократтыг Республиканын казак төлээлери биле Румыниянын казаа, КУДР-нын улус ажил-агыйын катап тургуза-

рынга Румыния казаанын талазында эконимиктиг болгаш техниктиг дузаламчы дугайында верэени чарганнар.

(СЭТА).

Герман Демократтыг Республикада өртектөр чигелдези

БЕРЛИН. ГДР-ге ачы-чөм болгаш үлөтпүр барзанынын өртектеринин чигелдээнин дугайында шиттир үндүргөн Герман Демократтыг Республиканын Министрлер Чөвүлелинин 1953 чылдын октябрь 24-те болган онза хуралынын дугайында Герман Демократтыг Республиканын премьер-министриянын чанында парлада черинин дынадыын АДН агентилели дамчыткан.

Бо чылдын октябрь 26-дан эгелеп республикага яны-бүрү барзанынын 12 муң хевирлеринге өртектөр чигэн. Оон ачыында чонун садып алыр чоруу 1953 чылдын төнчүзүнге чедир 540 миллион марка чедир өзөр. Өртектерин бо чигелдээнин болгаш ажил төлөвиринин

үндүрүүн чигедиринин дугайында казактын доктаалынын түңнелинде 1954 чылда чонун боттуг олчаажы 3,5 миллиард марка хире болур.

Премьер-министр Отто Гротеволь бодунуң чугаазында казактын чаа хемчеглерин политиктиг болгаш эконимиктиг улуг уjur-дузалыг шиттир кылдыр, карточка системанын шуут солурунун оруунга улам ынайгы чугула базым кылдыр характерлеп демделгэн.

Совет улустун болгаш Совет казактын дузаламчызы чокка шак мындыг хемчеглерин боттандырып чорударын бодал-даа шыдавас деп Гротеволь демделгэн.

(СЭТА).

Паньмыньчжонда чөвүлөл хуралда

ПЕКИН. Политиктиг конференцияга хамаарышкан айтырылганын талазы-биле чөвүлөл хуралдын киржикчилеринин баштайгы хуралы Паньмыньчжонга октябрь 26-да болган деп дынадыда. Корей Улус Демократтыг Республиканын төлээлекчизи Ки Сук Бок бодунуң чугаазына ийн талаларнын аразына чөвүлөл хуралдын дараазындагы хүн айтырылганын саналдаан: 1. Политиктиг конференциянын составынын дугайында айтырыг; 2. Политиктиг конференцияны чыылдырынын үезинин болгаш ай-хүнүнүн дугайында айтырыг; 3. Политиктиг конференцияны чорударынын чурумунуң дугайында айтырыг; 4. Политиктиг конференцияга хамаарышкан административтиг чүүлдерин дугайында айтырыг; 5. Политиктиг конференция-биле холбашкан чарыгдалдарын дугайында айтырыг.

Үстүнде чыскааган чурум-биле бо бүгү айтырылгар талазы-биле бир эп-сеткилдиг дугуржулга ийн талаларнын аразына шын-на сеткилдиг чугаалажышкынынын аргазы-биле чедип алдынар уjurлуг болгаш четинип алдынар дээринге бис бүзүрүп турар бис деп Ки Сук Бок чугаалаан. Бистин киргенин хөй айтырылганын бадмаларын болгаш чөвүлөл хуралдын нормалдыг ажил хандыр база политиктиг конференцияны эн дүргөн чыылдыр дээш политиктиг конференциянын составынын дугайында айтырыгн көөрүнчө доп-доруан кирерин саналдап тур бис.

Оон соонда АКШ-тын төлээлекчизи Артур Дин чүве чугаалаан. Чөвүлөл хуралдын сорулгазы чүл дээрге, политиктиг конференцияга хамаарышкан административтиг айтырылганын таарыштыры болур деп ол чугаалаан. Политиктиг конференцияны дөрт неделя болгаш чыылдырынын саналдаан болгаш моон мурунунда Катышкан Штаттарын саналдап турганы ышкыш политиктиг конференцияны чыылдыр дээр үш пунктуну база дагын адаан.

Ийн талаларнын чөвүлөл хуралына дараазындагы хүн айтырылгарын Дин саналдаан: 1. Политиктиг конференцияны чыылдыр чөр; 2. Политиктиг конференцияны чыылдырынын ай-хүнү; 3. Чарыгдалдарын тодаргайлап кирип турар хүн чурумунуң болгаш административтиг айтырылгар; 4. Өске-даа айтырылгар.

Оон соонда Кыдат Улус Республиканын төлээлекчизи Хуан Хуа чүве чугаалааш, Корей Улус Демократтыг республиканын төлээлекчизи Ки Сук Боктун политиктиг конференцияга хамаарышкан айтырылгарын талазы-биле ийн талаларнын чөвүлөл хуралына хүн айтырынын дугайында саналдары-биле бүрүн чөпшээрэжип турарын болгаш деткип турарын демделгэн. Хуан Хуа политиктиг конференциянын киржикчилеринин составынын дугайында айтырыгын талазы-биле корей болгаш кыдат казактарын быжыг туружун бадтыкап, политиктиг конференция бодунуң улуг сорулгазын чедишикенин күүседип шылаар төлээде, ийн талалар хамыктын мурунунда, чугаалажышкынынын аргазы-биле политиктиг конференциянын киржикчилеринин шын болгаш ылап бодалан составынын дугайында айтырыгын шиттирлээр уjurлуг деп айткан. Ынчангаш политиктиг конференциянын киржикчилеринин составынын дугайында айтырыгын таарыштыры ийн талаларнын амгы чөвүлөл хуралынын кол сорулгазы кылдыр санатынар уjurлуг деп ол чугаалаан.

Корей-кыдат талаларнын төлээлекчилеринин ийн талаларнын чөвүлөл хуралына саналдап кирген хүн айтырылгары Катышкан Штаттарын төлээлекчизинин саналдап киргенин хүн айтырынын дөрт пунктуларын база кириштирип турар деп Хуан Хуа айткан. Ынчангаш корей-кыдат таланын саналдап киргенин хүн айтырынын ийн талалар доп-доруан хүлээп алырын Хуан Хуа саналдаан.

(СЭТА).

УРУГВАЙ-СОВЕТ НАЙЫРАЛДЫН АЙЫ

МОНТЕВИДЕО. Ноябрьның 5-те Уругвайга уругвай-совет найыралдын айы эгелээр. Ону культуруг харылаанын Уругвай-Совет институту харылап эрттирер. Ол айнын дугайында Совет Эвилелинин дугайында лекциялар болгаш илеткелдер номчутууп, совет кино-фильмдер көргүстүнер болгаш чурук делгелгези организастаттар. Культурлуг харылаанын институту Совет

ПЕКИН. Политиктиг конференция дугайында айтырыгнын талазы-биле чөвүлөл хуралдын киржикчилеринин ийги хуралы октябрь 27-де болган. Корей-кыдат төлээлеринын чарлааны дынадыда айтып турарын эзугаар алырга, хуралга бир дугаарында корей-кыдат таланын төлээлекчизи Ки Сук Бок чүве чугаалаан. Корей болгаш Кыдат казактар политиктиг конференцияны чедишикенин-биле чыылдырынын кезээде күзөп келген болгаш күзөп турар, олар ол дугайында тодаргай болгаш шиттирлгилг мезгелдерни кылып, а ол ышкыш конференциянын составынын дугайында тодаргай саналдарын августун 24-те болгаш 25-те, сентябрын 13-те болгаш 14-те, октябрын 10-да болгаш 19-та киргилгээнин ол айткан. Ынчалза-даа Катышкан Штаттар Организациязынын Кол Ассамблеясы чурттарын эвээш нуруунун санал-оңалы-биле чөпшээрэжип, политиктиг конференция дугайында айтырыгн чугаалажып көөрүңгө киржири-биле Корейн болгаш Кыдаттын төлээлекчилерин чалаарын ойталап каапкан. Корей-кыдат таланын чогулмалы саналдарын чугаалажып көөрүн Кол Ассамблея база ойталап каапкан. Оон түңнелинде политиктиг конференциянын составынын дугайында айтырыг амдыга чедир шиттирлгилгемей артып турар болгаш мурунунда доктаатыган үеде конференциянын чыылдыры болдунар аргак болуп турар.

Өске таланын төлээлекчизинин октябрын 26-да бодунуң меделгелгезинге угадып турганы «долу чаагай сеткилдиг» херек кырынга бүзүредиринче, корей-кыдат таланын саналдап киргенин, чөвүлөл хуралдын хүн айтырылгарын доп-доруан хүлээп алырынче, политиктиг конференциянын составынын дугайында айтырыгн чугаалажып киреринче өске таланы кыйгырып, Ки Сук Бок бодунуң чугаазын дооскан.

Оон соонда өске таланын төлээлекчизи Артур Дин меделгел кылдып, чүве чугаалаан. Артур Дин КНО-нун Кол Ассамблеязынын августун 28-те чангыс талалай хүлээп алган шиттирине чыдал хан алган. политиктиг конференциянын составынын дугайында айтырыгн чугаалажып көөрүңгө ойталаарын оралдашкан. Америк төлээлери Катышкан Штаттарын казактанга корей болгаш кыдат казактарын октябрын 10-да база 12-де чоруткан ийн бижиктеринин утказын, тайбындылга дугайында дугуржулганын 60 парграфынга хамаарыштыр тайбындылдыга дугайында чугаалажышкынынар чоруп турарынын үезинде генерал Нам Ирнги кылган меделгелгезин утказын хажыдып турган. Политиктиг конференциянын составынын дугайында айтырыгн чугаалажырында ойталаар болгаш конференцияны чыылдырынын сонгаарладыр дээш америк оралдажышкыны чаап чажыгар дээш политиктиг конференцияга хамаарышкан, тайбындылдыга дугайында дугуржулганын байдалдарын Дин база сагышты-биле хажыдып турган.

Фактыларын болгаш тайбындылдыга дугайында дугуржулганын утказын хажыдып турган өске таланын үезел-бодалын корей-кыдат таланын төлээлекчизи Ки Сук Бок шынгызы-биле шүгүмчүлгөн. Политиктиг конференциянын составынын дугайында айтырыгн казып кааптар сорулгалыг өске таланын планы-биле чөпшээрэжип шыдавын Ки Сук Бок шиттирине-биле меделгэн.

Ки Сук Бок корей-кыдат тала нейтралдыг күрүнелер политиктиг конференцияга киржир уjurлуг деп быжыгы-биле санап турарын айттып, корей-кыдат таланын киргенин хүн айтырылгарын хүлээп алырын, база политиктиг конференцияга нейтралдыг күрүнелерин киржилгезин дугайында айтырыгн доп-доруан чугаалажып кирерин база дагын саналдаан.

Өске таланын төлээлекчизинин саналдаанын эзугаар дараазындагы хуралды октябрын 28-те эрттирген.

(СЭТА).

Индий-Кыдатта байдалга хамаарыштыр

ШАНХАЙ. Сөөлгү үенин дургузунда даштыкы, ылангыя француз парлада Франция биле чалча күрүне—баодайжы Вьетнамнын аразында харылааларнын чидигленгени-биле холбаштыр Индий-Кыдатта байдалче улуг кичээлгейни салып турар.

Индий-Кыдаттын улустарынын улусчу-хосталгалыг шимчээшкенин-ге уdur, хамыктын мурунда, маадрылгы вьетнам улуска уdur дайынны күштөлдирерин көрүп турар. «Наварраның планында» аныгда, француз империалистер Индий-Кыдаттын чурттарында национал-хосталгалыг шимчээшкенин чарылдырынынче болгаш анаа улустун көөр хөөн чогу чалча корум-чурумнары хевээр артырарынче уланган элээн хөй политиктиг хемчеглерин чорудуп турар.

Франция биле баодайжы Вьетнамнын аразында ам болур деп турар чугаалажышкынынар-биле холбаштыр Бао Дайнын айтышкынын эзугаар октябрь 12-де Сайгонда «Вьетнамнын национал конгресс» деп адаар «конгресс» чыылган. Ол конгресс феодал-буржуаз националистичи бөлүктөрүнүн төлээлекчилеринде тургустунган. Ол төлээлекчилерини реаксылыг политиктиг партияларын болгаш бөлүглекчишкенин дандызын эзугаар баодайжы Вьетнамнын казактанга томуйлааны организастыг комитет шилгэн. «Конгресс» чамдык төлээлекчилерин америк империалистичи бөлүктөр-биле сырык харылаалынын париж солунары демделгэн.

Октябрын 16-да «конгресс» Вьетнамнын француз эвилелге хамаарыштыр турарына уdur болгаш «Вьетнамнын бүрүн хамаарышпас чоруктуу» принципине үндөшөтүнген ийн талалыг керээни Франция-биле чарар дээр бодалдыг резолюцияны хүлээп алган. Ындыг турбу-бис «конгресс» резолюцияларын бирээзинде «Вьетнамнын национал хамаарышпас чоруун быжыглаарынын

(СЭТА).

Гоминданчылар бирмада агрессиянын күшмелдирерин бодалп турар

ЛОНДОН. Бирмадан гоминданчы шериглерни кезик чамдыктап үндүреринин дугуржулганын октябрь 19-та ал салдыган-даа болза, гоминданчылар Бирмадан девискээринде боттарынын агрессиянын дайын чорудулгаларын соксадырын бодалап турар.

«Гоминданчы шериглерин үнүп чорутурунче белеткеип турарынын кандыг-даа демдээ амгы үеде чөк» деп Рейтер агентилелинин корреспондентизи Дэвид Чипп Рангундан дынадыында меделгел турар. Бирманын санап турарын эзугаар алырга, Бирмада гоминданчы армиянын кол күштеринин саны 12 муң кижи чедип турарын ол айттып турар.

Рейтер агентилелинин өске дык-

надыларын алгаш көөрге, гоминданчы дээрбечилеринин үлгөйдигерини сөөлгү үенин дургузунда ылангыя Муруу-Чөөн Бирмада, Маулмейн хоорайнын районунда онза иделкейбизен. Ол районда гоминданчы дээрбечилер чоокта чаа Бирманын Мон-Сатта гоминданчы шериглеринин кол штабынан немелде күштерин алган. Бирманын камгалап министрствозунун төлээлекчилеринин меделгел турарын эзугаар алырга, ол немелде күштер Тайландын девискээрин таварты келген аянынг. Чаы үезинин доозулганын соонда ол районга гоминданчыларын чаа шавар-халдашыкын эгелээр чадавазын Бирманын шериг эрге-чагыргалары айтып турар.

(СЭТА).

Арктика-биле тургускан беш дугаар радио дамчыштыр шыдыраа маргылдаазы

Октябрь 24-те «Водник» эки-тура спорт нитилелинин төп чөвүлелинде Арктика шыдыраачылардан бири радиограмманы алган. Ноян мурунунда оолдун көжү-биле Тикси бухтазынын кыштагылары Москва-Волга канал парадочулдарынын шыдыраачылары-биле бири салгыны эгелээнер.

Арктика кыштагылары биле найсылалдын хемчилер аразында беш дугаар радио дамчыштыр шы-

дыраа маргылдаазы эгелгэн. Анаа Амлерда, Диксон, Игарка болгаш өске-даа пункттарын кыштагылары киржип турарлар.

Эртен чайнын маргылдаазы 2:2 саныг болуп хайманашкан.

Арктика биле шыдыраа маргылдаазынын тиклекчилеринге тыпсыр шилчирин кубукту «Водник» нитилелин төп чөвүлели тургускан.

(СЭТА).

Харымсалгалыг редакторунч оралакчызы М. Н. ЛЮНДУП.

1951 чылда

«ШЫН» СОЛУННУН

чагыдылганын хүлээп ап турар.

Чагыдылганы «Союзпечать» Кызыл хоорайда болгаш районнарда салбырлары, харылаанын салбырлары болгаш агентилери, почталынар, а ол ышкыш бүдүрүлгелерде болгаш алын черлеринде, колхозтарда, совхозтарда болгаш МТС-терде база өөредилге черлеринде чагыдылга талазы-биле хөй-ниити төлээлекчилери хүлээп ап турар.

ЧАГЫДЫЛГАНЫН ӨРТӨЭ:

12 айда—52 рубль 20 копекек.
6 айда—26 рубль 10 копекек.
3 айда—13 рубль 05 копекек.

Неделяда 5 үнер.

Моон-биле кады областың:

«Тувинская правда», «Тываның аныяктары—Молодежь Тувы», «Сыдысчыгаш» солуннарынын чагыдылгаларын база хүлээп ап турар. КИЖИ БҮРҮЗҮ ЧАГЫДЫЛГАЛЫГ ТУРАРЫНЧЕ! СОЛУННАРЫН ЧОГУУР ӨЙҮНДЕ ЧАГЫДАРЫНЧЕ ДАЛА-ЖЫНАР!

«Союзпечать».